

Lier kommune

lier.kommune.no

Årsrapport 2017

Årets rapport

Rapporteringen til kommunestyret for året 2017 skjer gjennom to dokumenter:

- **Regnskapet** redegjør detaljert for kommunens økonomiske resultat. Budsjett for 2017 ble vedtatt som del av handlingsprogrammet, og justert ved behandlingen av tertialrapportene.
- **Årsrapporten** redegjør for samfunn, tjenester, medarbeidere og økonomi.

Årsrapporten gjelder bare de funksjonene rådmannen har ansvaret for. Dokumentet omfatter derfor ikke politiske styringsorganer og selskaper/foretak. Det vises til egne årsrapporter, som behandles i selskaps-/foretaksorganene.

Med utgangspunkt i standard for noter og årsberetning defineres kapitlene «Økonomi», «Likestilling», «Kjønnsbalanse, likestilling og mangfold», «Internkontroll» og «Etikk og antikorrupsjon» i denne årsrapporten til å være kommunens årsberetning. Årsrapporten for øvrig er tilleggsinformasjon.

I henhold til regelverket går **finansrapporten** som egen sak.

Det skulle helst blitt rapportert på måleindikatorer fra vedtatt HP 2017-2020. Indikatorene er imidlertid forbedret på flere områder i vedtatt HP 2018-2021. Derfor har vi som hovedregel byttet til disse. Det forekommer unntak fra denne hovedregelen.

Glimt fra året: De nye lokalene til Ungdomshjelpa ble åpnet i april 2017.

Innhold

Innhold	3
Rådmannens oppsummering	4
Forslag til vedtak:	6
Samfunn	7
Tjenestene	14
Organisasjon og medarbeidere	42
Økonomi	48

Rådmannens oppsummering

I Lier har vi mye å være stolt av!

Årsrapporten for 2017 synliggjør mange gode resultater og tegn på god kvalitet. Vi har mye å være stolt av og årsrapporten skal synliggjøre noen av de viktige milepælene og resultatene fra 2017.

- **Kommunebarometeret (foreløpige versjon).** Scorer Lier kommune som nr. 45. Dette med nøkkeltall som er langt bedre enn de økonomiske forutsetningen skulle tilsi.
Vi er på tredje plass i fylket og på «Topp 100-lista» innen grunnskole, vann, avløp og renovasjon, barnevern og enhetskostnader. (Kommer tilbake til resultatene i kommunebarometeret når vi får endelige tall.) *Bente Gravdal, rådmann*
- **Boligpolitikk.** I 2017 gikk startskuddet for å etablere et nytt bofellesskap, - Glitre bofellesskap. Ti husstander har kjøpt eller fått forhåndsgodkjenning til kjøp av egen bolig i tiltaket «leie for eie», fem av disse er uføre under 25 år.
- **Sunne aktive liunger.** Implementeringen av Sunne Aktive liunger har nå nådd 47% av alle barn og unge i skoler og barnehager.
- **BUA Lier** har hatt sitt første driftsår med gratis utlån av utstyr til sport og friluftsliv med stor suksess og 2634 utlån.

Dette er bare noen av de gode resultatene kommunen leverer til innbyggerne i Lier kommune.

Regnskapet for 2017 ga et netto driftsresultat på 33,4 millioner og et netto driftsresultat på 1.8 i prosent.

Kommunen har betalt 65,5 millioner i avdrag og vi har overført 22 mill. kr. til disposisjonsfond. Lier kommune har nå 126 millioner på disposisjonsfond.

Resultatet i 2017 viser også et merforbruk innen tjenesteområdene som det er viktig å følge tett opp. Dette overforbruket er høyere enn det kommunestyret kunne kompensere virksomhetene med i budsjettet for 2018. Derfor må tjenestene driftes mer effektivt og/eller i mindre omfang i 2018 enn de gjorde i 2017. Innføringen av en felles budsjettmodell for sykehjemmene og omstillingsprosjektet i velferd var viktige tiltak for å styre økonomien innen disse områdene.

Kommunereform og regionreform.

De nye kommunene Asker og Drammen er godt i gang med å forberede opprettelse av de nye kommunene. Lier kommune har en rekke samarbeid og interkommunale selskaper som vi eier sammen med våre nabokommuner. Det er derfor gjort en vurdering av hvilke konsekvenser endringer i partsforhold og eierskap kan få for Lier. Dette for å sikre at de tjenestene som disse selskapene og samarbeidene leverer videreføres, også etter at kommunereformen er gjennomført 1. januar 2020.

Hurum kommune varslet i 2017 oppsigelse av vårt § 27-samarbeid om felles IKT tjenester. Lier og Hurum IKT ble derfor avviklet ved årsskiftet. Lier kommune har foreløpig organisert IKT som en egen virksomhet i Lier kommune. Nye Asker varslet at de ønsker å etablere kommunaltekniske tjenester i egen organisasjon. Dette fører til VIVA IKS oppløses når politiske vedtak om uttreden fattes i de øvrige eierkommunene. På bakgrunn av dette har Lier kommune fattet vedtak om å forberede etablering av et kommunalforetak (KF) for disse tjenestene.

I 2017 ble det også vedtatt å slå sammen fylkene Østfold, Akershus og Buskerud til Viken. Regionreformen og kommunereformen medfører endringer i formelle og uformelle samarbeidsfora.

Bente Gaudel

Forslag til vedtak:

Drift:

1. Rådmannens årsrapport for 2017 tas til etterretning.
2. Følgende disponering godkjennes i forbindelse med over- og underskuddsordningen:

Etter reglene for over- og underskuddsordningen økes fondet med 5 751 000 kr. Økningen i over- /underskuddsfondet justeres mot kommunens generelle disposisjonsfond.

3. Overskudd i driftsregnskapet på 9 558 024 kr avsettes til disposisjonsfond.
4. Disponering av disposisjonsfond

Deler av overskuddet er knyttet til ubrukte midler til formål som vil ha utgifter i kommende år. I disposisjonsfondet avsettes følgende til konkrete formål (se side 65-67)

- Miljø 500 000 kr.
- Tiltak energi, klima, miljø 600 000 kr.
- Plansaksbehandling 500 000 kr.
- Frisklivssentralen 560 000 kr.
- Sunne og aktive Liunger 770 000 kr.
- Mathall/Matriket 200 000 kr.
- Disponering av overskudd husleie 1 834 000 kr.
- Uteglemt føring til bundet fond 1 158 314 kr.

Investering:

5. Diverse prosjekter avsluttes med et samlet underforbruk på 1 483 423 kr. Dette avsettes til ubundet kapitalfond. Etter vedtaket utgjør fondet 9 886 486 kr. (se side 62)
6. Ubrukte investeringsmidler pr. 31.12.2017, for prosjekter som ikke er avsluttet, bevilges opp på de respektive prosjekt i 2018. Beløpet utgjør i alt 471 506 000 kr, og finansieres mot 408 358 500 kr lån og 63 147 500 kr refusjon for merverdiavgift.

Samfunn

Energi og klima

Liersamfunnet skal bli klimanøytralt innen 2030. Dette er nytt hovedmål i ny Energi- og klimaplan for Lier kommune (2017-2020), som ble vedtatt av kommunestyret i mars 2017. Planen tar utgangspunkt i kommunens virkemidler, men har også tiltak som skal gjennomføres i samarbeid med andre.

Energi- og klimatiltak er satt inn i to handlingsplaner, en for Lier kommunes virksomhet og en for Liersamfunnet. I tillegg er det en egen handlingsplan for klimatilpasning, med fokus på hvilke grep kommunen bør gjøre for å tilpasse oss et klima i endring.

Fjordbyen

Lier og Drammens vedtak av områderegulering for nytt sykehus på Brakerøya ble stadfestet av Fylkesmannen i februar. Planprogrammet for områderegulering Fjordbyen ble vedtatt sendt ut på høring, med varsel om oppstart av planarbeid i mai. Lier og Drammen fattet også vedtak om oppstart av en felles kommunedelplanprosess for samferdselsinfrastruktur og kollektivknutepunkt i Fjordbyen. De to overordnede planprosessene for Fjordbyen er besluttet gjennomført parallelt.

Transport og samferdsel

Buskerudbyen

Arbeidet med revidering av Buskerudbypakke 2 har pågått gjennom året, og parallelt med byutredningene som skal danne grunnlag for en senere byvekstavtale. Det ble gjennomført en innspillsrunde for befolkningen i august og september, med tilstedeværelse fra Buskerudbyen på blant annet eplefestivalen på Bygdetunet. Det ble også gjennomført folkemøter i alle kommunene i bypakkeområdet. Forslag til revidert Buskerudbypakke 2, med fire ulike bypakkeløsninger, ble sendt ut på offentlig høring i desember 2017. De fire forslagene til ny Buskerudbypakke er innrettet slik at de når nullvekstmålet for trafikk, og dermed tilpasset hovedmålsettingen for en fremtidig byvekstavtale mellom staten og Buskerudbyen.

RV 23

Planprogram for kommunedelplan for RV23 Linnes-E18 ble behandlet og vedtatt av kommunestyret i september etter en utsettelse av saken. Arbeid med utredninger og planforslag pågikk i samarbeid med Statens vegvesen andre halvår. I oktober kom Statens vegvesen med informasjon om utsettelse for Rv23 Dagslett-Linnes, som følge av nye kostnadsoverslag og fare for vesentlig kostnadsøkning for prosjektet.

Glimt fra året: På Nøstehagen satte barnehagebarn den rette stemningen da Lucia ble markert 13. desember.

I februar hadde ordfører Gunn Cecilie Ringdal æren av å gratulerer Lisen Bugge med 100-årsdagen.

Folkehelse

Arbeidet med handlingsplan for folkehelse er startet opp. Opprinnelig var det lagt opp til en ferdigstillelse av planen mot slutten av 2017, men arbeidet har vist seg å ta noe mer tid. Det siktes mot å ha utarbeidet planen i løpet 2018.

Tilbudet ved Lier Frisklivssentral er også i 2017 videreutviklet, spesielt tilbudet rettet mot barn og unge. Ca. 1880 liunger benyttet i 2017 frisklivstjenester, det vil si 7,3% av befolkningen.

Sunne og aktive liunger (SAL) er Lier sin modell for livsmestring med fokus på trivsel, bevegelsesglede og sunne matvaner i skole og barnehage. Prosessen med å rulle ut SAL i barnehager og skoler har god fremdrift og det er høy aktivitet. 12 barnehager (50%) og 5 skoler (42%) arbeidet i 2017 med å implementere SAL i daglig drift, dvs. ca. 1750 barn og totalt 47%.

Beredskap

Beredskapsrådet i Lier har hatt to møter i 2017. Rådet ledes av ordfører og består for øvrig av deler av kommunens kriseledelse sammen med andre samarbeidende aktører.

Det er gjennomført to beredskapsøvelser, vår og høst. Vårøvelsen hadde ekstremnedbør med flom og fare for ras/skred som scenario, høstøvelsen hadde brann på institusjon i nabokommune som tema og var en diskusjonsøvelse. I vårøvelsen ble det opprettet et evakuerte- og pårørendesenter, der det ble øvet «live» med markører.

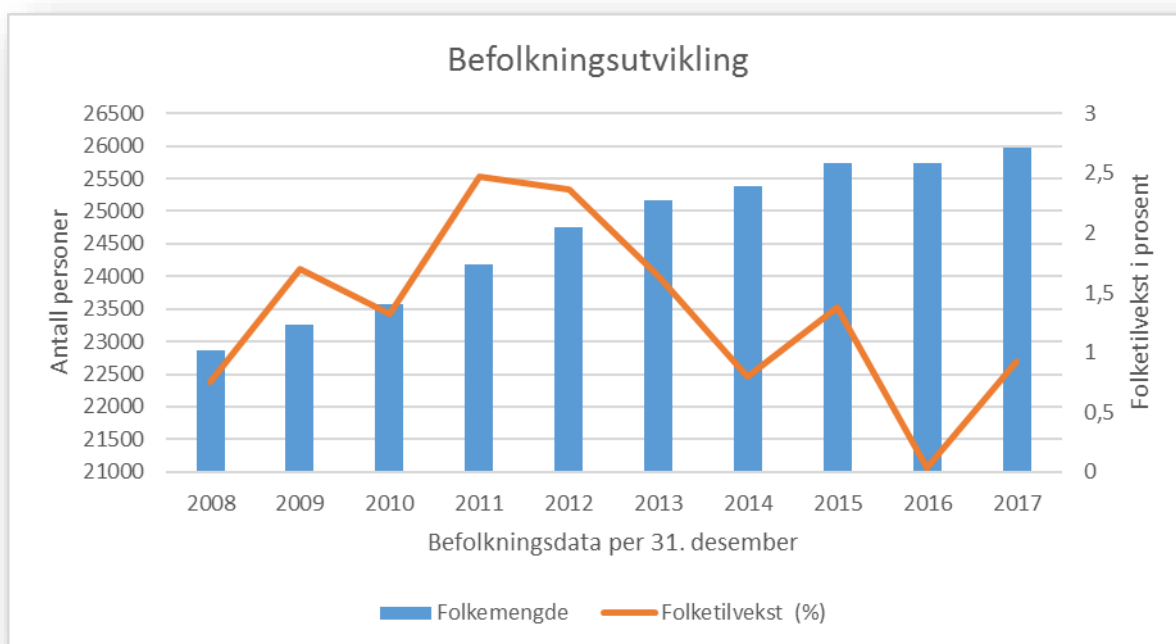
Boligpolitikk

Det har vært et aktivt år innenfor det boligsosiale arbeidet i 2017. Samarbeid på tvers i kommuneorganisasjonen og med Husbanken innenfor «bolig for velferd» gir et godt grunnlag for å se boligpolitikken i sammenheng og handle utfra det. Eks. er nytt bofellesskap på Gifstadbakken; Glitre og arbeidet med leie til eie. Ti husstander har kjøpt eller fått forhåndsgodkjenning til kjøp av bolig. Fem av disse var unge uføre under 25 år. Det arbeides videre med at flere av de som allerede bor i kommunal bolig skal få mulighet til å bli boligeiere i 2018. Det er utfordrende å få etablert botilbud for brukere med rus og / eller psykiske helseutfordringer.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Lier sikres et bedre kollektivtilbud. Det tas kontakt med aktørene Buskerud fylkeskommune som er ansvarlig for kollektivtrafikk og operatørene Ruter, NSB og Brakar. Frist: 2016	HP 16-19 oppdr 2.27	Følges opp løpende og overføres til drift.	Ivaretas videre gjennom jevnlig dialog med kollektivoperatørene, samt arbeidet gjennom Buskerudbyen.
I forbindelse med revisjon av energi- og klimaplan innarbeides en handlingsplan mot støy etter forurensningsforskriftens kapittel 5.	HP 16-19 oppdr 2.32	I arbeid	Det er gjennomført et innledende kartleggingsarbeid som grunnlag for en egen handlingsplan mot støy. Rådmannen har besluttet å samkjører det videre arbeidet med konsekvensutredningene til kommuneplanen, som også krever en egen støyutredning for kommunen. Når utredningene foreligger (2018) vil handlingsplanen bli utarbeidet.
I forbindelse med den videre planlegging og utbygging langs Drammens-fjorden utredes energiløsninger bl.a. basert på sjøvannsbasert varmepumpeløsning. Teknologisk fagkompetanse og offentlige støtteordninger knyttet til utredning, forprosjektering og utbygging benyttes.	HP 17-20 Oppdr 2.9	Fullført	Utredningen Energiutredning Fjordbyen Lierstranda ble lagt fram i miljøutvalget i juni som melding. I tillegg til klima- og energiplanen vil denne utgjøre grunnlaget for videre arbeid med planlegging, utredning, forprosjektering og utbygging.
Tilbudet rundt Lier stasjon må bli bedre. I regi av og i samarbeid med Buskerudbyen gjennom BBP1 må tiltak for bedre tilgjengelighet rundt Lier stasjon iverksettes. Økt parkeringskapasitet, egen parkering for el-biler, sikker sykkelparkering og prøveprosjekt med matebusser må gjennomføres snarest.	HP 17-20 Oppdr 2.19	I arbeid	Prosjektet er igangsatt, med finansiering fra Buskerudbyen. Sikker sykkelparkering er planlagt, prosjektert og anskaffet, og vil bli satt opp i 2018. Brakar har utarbeidet markedsundersøkelse/ forprosjekt vedrørende matebuss, denne følges opp videre med Buskerud fylkeskommune. Det jobbes med økt parkeringskapasitet, og samkjøringsløsning i regi av Bane Nor. Prøveprosjekt for matebuss vurderes.
Etablering av en /MatRIKET Mathall i Ytre Lier i regi av næringen gjennom «Det regionale partnerskapet for landbruksbasert næringsutvikling i Buskerud» kan gi ønsket fremdrift for tiltaket. Kommunen stiller seg positiv til et slikt tiltak gjennom støtte til forprosjekt etter nærmere søknad og fremdriftsrapportering, og vil bidra med bl.a nødvendig planavklaringer.	HP 17-20 Oppdr 2.19	Fullført	Lagt fram som egen sak i juni med vedtak om at videre arbeid for «MatRiket», herunder alternative lokaliseringer avventes. Bevilgningen i HP 17-20 forutsettes øremerket til prosjektet. Lier kommune vil arbeide videre for et mindre utsalgs- og serveringssted i egnede lokaler i Lierbyen.

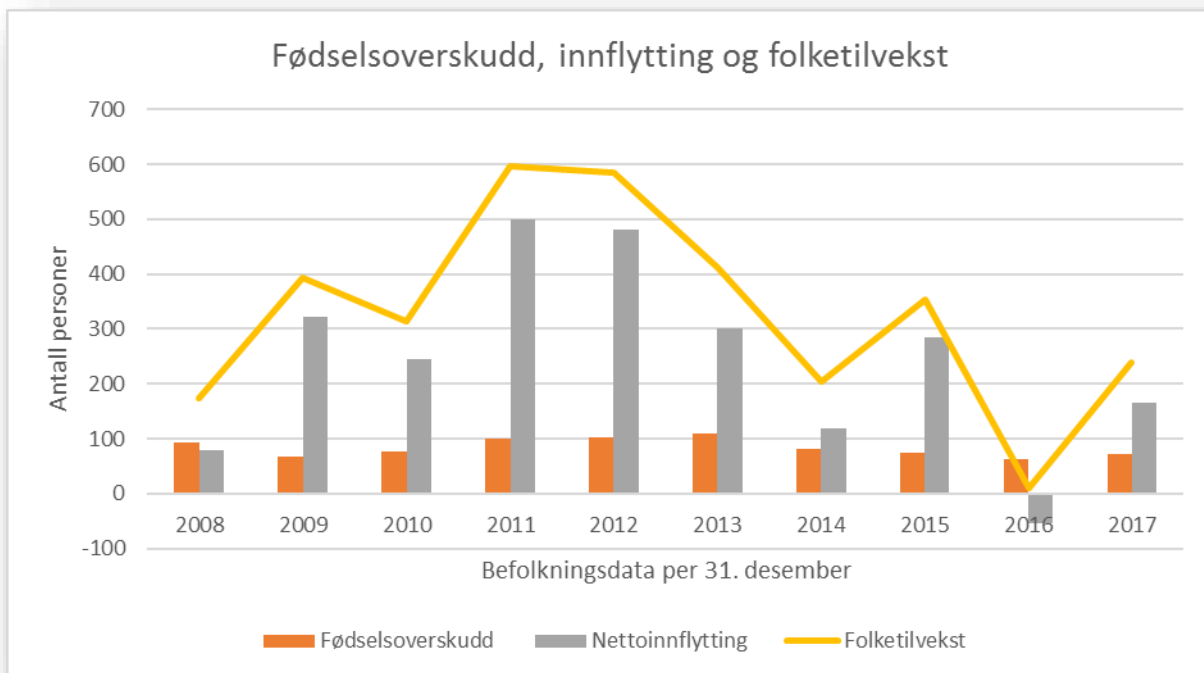
Befolkningsdata

Liers befolkning økte i 2017 med 240 personer, til totalt 25 980 personer. Dette utgjør en vekst på 0,9 %. Siden 2008 – altså de ti siste årene - har den årlige gjennomsnittlige veksten vært på 1,3 %. Folketilveksten ligger altså noe under snittet de ti siste år. På landsbasis var befolkningsveksten i 2017 den laveste siden 2005. Dette skyldes både et lavt fødselsoverskudd og lav nettoinnvandring.

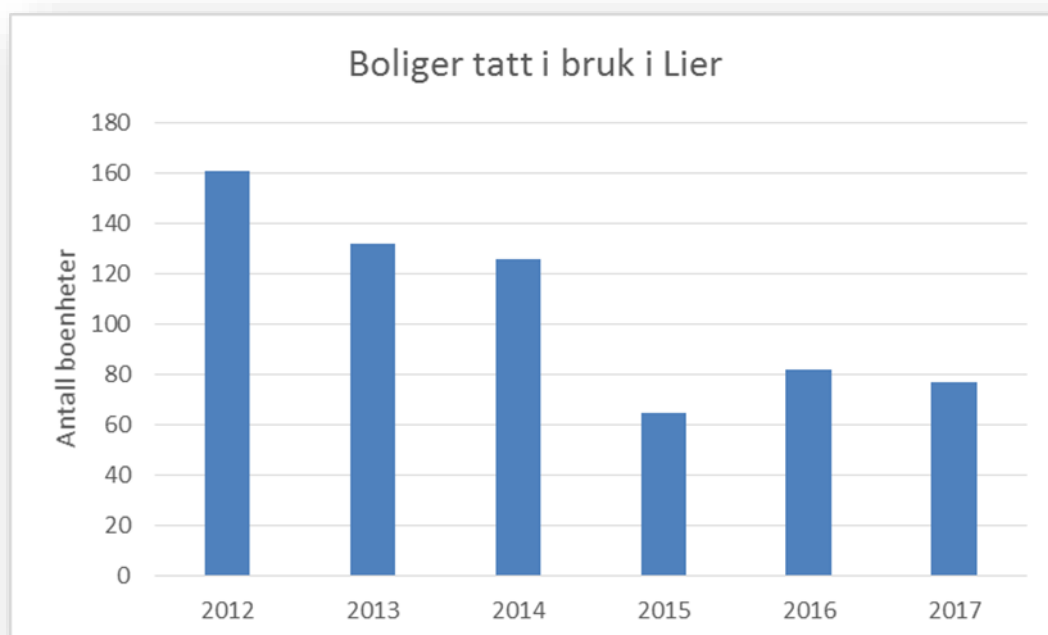
Befolkningsdata per 31. desember	2014	2015	2016	2017	Endring siste år
0 år	252	279	238	264	26
1-5 år	1609	1626	1591	1549	-42
6-12 år	2434	2430	2422	2441	19
13-15 år	969	976	1003	1029	26
16-19 år	1329	1322	1326	1298	-28
20-44 år	8085	8227	8098	8102	4
45-66 år	7289	7359	7462	7582	120
67-79 år	2523	2646	2723	2822	99
80-89 år	731	721	721	731	10
90 år eller eldre	157	145	156	162	6
Innbyggere i alt	25378	25731	25740	25980	240

Tabellen ovenfor viser at det i aldersgruppene 1-5 år og 16-19 år har vært en reduksjon i befolkningen i 2017. For personer mellom 0 og 19 år har befolkningsveksten i 2017 totalt kun vært på en person. Veksten har vært sterkest i aldersgruppen 45-66 år, men også sterk i aldersgruppen 67-79 år.

Fødselsoverskuddet (differansen mellom antall barn som blir født og antall personer som dør) har i Lier de ti siste årene i snitt ligget på 84 personer. I 2017 var fødselsoverskuddet på 73 personer. I Lier er folketilveksten i stor grad avhengig av omfanget av nettoinnflytting, som varierer en god del fra år til år. Snittet har de ti siste årene ligget på 244 personer, og endte i 2017 på 165 personer.

Boligbygging

I 2017 ble det gitt midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest til i alt 77 boenheter i Lier. Dette er en liten nedgang fra 2016. Siden 2012 har tendensen totalt sett vært en fallende boligutbygging.

Arbeidsledighet

Ved utgangen av 2017 var det 251 helt arbeidsledige i Lier. Dette utgjør 1,8 % av arbeidsstyrken mot 2,4 % i Buskerud og 2,4 % nasjonalt.

Tjenestene

Grunnskole og Pedagogisk og psykologisk tjeneste (PPT)

Økonomisk resultat

Grunnskole og PPT (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrasket syke- og sv.ref	301 080	297 415	3 665	1,2 %
Driftsutgifter inkl mva ref	44 187	35 058	9 130	26,0 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-48 465	-41 775	-6 690	16,0 %
Driftsresultat	296 802	290 698	6 104	2,1 %

Skolene og PPT har til sammen et merforbruk på 6,1 mill. kr i 2017. De fleste skolene har et merforbruk dette året, prosentvis høyest ligger Sylling med 6 % avvik, deretter Høvik og Oddevall som begge har 3 % avvik. Det er en negativ utvikling i økonomisk resultat for skolene i 2017 sammenliknet med 2016 (negativt avvik har vokst med 2,7 mill. kr).

PP-tjenesten har et avvik på + 4 % i forhold til budsjett. Dette var et planlagt avvik som dekkes av deres overskuddsfond.

Fellesområdet for skole er omtrent som budsjettet (avvik på + 0,2 mill.). Utgiftene til Frydenhaug skole er kraftig redusert, mens utgiftene til skoleskyss og elever fra andre kommuner har blitt noe høyere enn budsjett.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det legges til rette for utrulling med lokale tilpasninger av «Sunne og aktive liunger» i alle skolene etter modell fra Sylling og Oddevall.	HP 16-19 oppdr 2.17	Fullført	Utrullingen er i rute.
Lier satser på digitale ferdigheter i lierskolen. Måltallet for antall PC/nettbrett i skolen pr elev fremskyndes og økes til 1 i 2018. Det fokuseres på utvikling av økt digital kompetanse. Det sikres tilstrekkelig nettkapasitet og det etableres faste rutiner for nødvendig utskifting, oppgradering og service av digitale verktøy. Rådmannen legger frem en egen sak om ulike gjennomførings- og finansieringsmodeller. Frist 1. tertial 2017.	HP 17-20 Oppdr 2.12	Fullført	1.-7. trinnns elevene får 1:1-dekning med ipad fra 1.8.18. Ungdomstrinnet fortsetter med pc ett år til med unntak av Sylling skole som prøver ut ipad på ungdomstrinnet fra 1.8.18.
Det legges frem en egen sak om mulig etablering av «Ferie-SFO» ved en av skolene som en forsøksordning for skoleåret 2017/18.	HP 17-20 Oppdr 2.21	Fullført	Ferie-sfo prøves ut ved Hegg og alternativ opplæringsarena Miljøverkstedet en uke i juli 2018.
Lese- og skrivevansker blant barn kan være vanskelig å avdekke. Det er ønskelig å kartlegge hvilke virkemidler, og hjelpemidler lierskolen har til rådighet. Derfor bes rådmannen om å legge fram en egen sak om hvilke tiltak skolene har i dag for å hjelpe barn med dysleksi og dyskalkuli, og hva som skal til for at Lier kan sertifiseres som en «dysleksi-vennlig skole». Frist: i løpet av 2017	HP 17-20 Oppdr 2.32	Fullført	Sak lagt frem i GBK i november 2017

Andre saker

Kvalitetsplan for lierskolen 2016-2020: «Læring og livsmestring» er vedtatt.

Fokusområdene er:

1. Dybdelæring med fokus på norsk, matematikk og engelsk.
2. Folkehelse og livsmestring med fokus på bevegelsesglede, sunne matvaner og tillit og trivsel.

Det er gjennomført en skolebehovsanalyse som skal munne ut i en skolebehovsplan i 2018.

Målekort

Oppvekst

Oppvekst

Område	Indikator	Kilde	2016	2017		2017		
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat		
O 1								
Elevenes resultater	O 1,1	Lesing 5.trinn	Nasjonale prøver	51	52	50	51	🟡
	O 1,2	Regning 5. trinn	Nasjonale prøver	51	51	50	50,5	🟡
	O 1,3	Engelsk 5.trinn	Nasjonale prøver	49	51	50	50,2	🟡
	O 1,4	Lesing 8.trinn	Nasjonale prøver	51	51	50	51,3	🟢
	O 1,5	Regning 8.trinn	Nasjonale prøver	52	51	50	49,8	🔴
	O 1,6	Engelsk 8.trinn	Nasjonale prøver	50	51	50	50,1	🟡
	O 1,7	Lesing 9. trinn	Nasjonale prøver	56	54	53	55,9	🟢
	O 1,8	Regning 9. trinn	Nasjonale prøver	54	55	54	55	🟢
O 2								
Elevenes resultater på skriftlig eksamen	O 2,1	Engelsk	Eksamen	4	3,8	3,7	4,22	🟢
	O 2,2	Matematikk	Eksamen	3,4	3,5	3,4	3,55	🟢
	O 2,3	Norsk	Eksamen	3,6	3,7	3,6	3,7	🟢
	O 2,4	Norsk sidemål	Eksamen	3,4	3,4	3,3	3,3	🟡
O 3								
Grunnskolepoeng	O 3,1	Grunnskolepoeng	KOSTRA	42,2	42,5	42	42,55	🟢
O 4								
Spesialundervisning	O 4,1	Andel elever som har spesialundervisning	KOSTRA	9 %	9 %	10 %	8,10 %	🟢
O 5								
VGS	O 5,1	Direkte overgang til VGS	KOSTRA	98 %	99 %	98 %	99 %	🟢
O 6								
Sunne og aktive	O 6,1	Motivasjon/trivsel	Elevundersøkelsen	59 %	61 %	59 %	54,4 %	🔴
	O 6,2	Mobbing på skolen	Elevundersøkelsen	5 %	0 %	0 %	4,75 %	🔴
O 7								
Miljø	O 7,1	Miljøfyrtårnsertifisert	antall skoler	9	12	12	9	🔴
O 8								
Digitale ferdigheter	O 8,1	På skolen bruker vi digitale verktøy for å lære	Elevundersøkelsen	4,4	4	3,9	4,44	🟢
	O 8,2	Lærer å bruker informasjon fra internett	Elevundersøkelsen	4,1	4	3,9	4,1	🟢
	O 8,3	Antall PC og nettbrett i skolen pr elev	Egen telling 2016	0,86	0,86	0,8	0,5	🟢

Kommentarer til måлиндikatorer med røde trafikkllys

- O 1,5** Nasjonale prøver i regning for 8.trinn ligger like under landssnittet. Matematikk er et satsingsområde innen dybdelæring.
- O 6,1** Andelen elever som både trives og er motivert er for lav. Dette er et av satsingsområdene i kvalitetsplanen.
- O 6,2** Det er nulltoleranse for mobbing. Dette er et kontinuerlig arbeid ute på skolene.
- O 7,1** De tre siste skolene er straks klare for sertifisering..
- O 8,3** Her er det kun tatt med pc-er og nettbrett som er kjøpt inn i 2016 og 2017. Det er disse enhetene som skal brukes videre i 1:1-dekning

Barnehage

Økonomisk resultat

Barnehage (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrasket syke- og sv.ref	26 000	28 050	-2 050	-7,3 %
Driftsutgifter inkl mva ref	190 157	187 446	2 711	1,4 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-15 873	-15 185	-688	4,5 %
Driftsresultat	200 284	200 311	-27	0,0 %

Barnehagesektoren ender nøyaktig på budsjett!

De tre kommunale barnehagene har i sum et overskudd på 0,6 mill. kr.

Fellesområdet er svært nær budsjett, med et avvik på + 0,6 mill. kr (+ 0,3 %). Den største utgiftsposten er det kommunale tilskuddet til private barnehager, med et budsjett på 170 mill. kr. Her havnet vi så vidt under budsjett, med et avvik på - 0,6 %. Tilrettelagte tiltak ble 0,8 mill. kr dyrere enn budsjett og moderasjonsordningen for familier med lav inntekt ble 0,3 mill. dyrere enn budsjett.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Tidlig innsats i barnehagene er viktig. Bemanningsnormen med 6 barn/voksen fases inn i barnehagene i Lier perioden frem til 2019. Rådmannen legger frem en egen sak om hvordan bemanningsnormen kan finansieres. Frist: 1. halvår 2017.	HP 17-20 Oppdr 2.30	Fullført	Ny pedagognorm er vedtatt fra 1.8.18, mens ny bemanningsnorm trolig vedtas i mai/juni med virkning fra 1.8.18. Tilskudd til de private barnehagene øker som en konsekvens av økning i de kommunale. Kostnadene for ny norm er tatt med i ramme for 2018, 2019 og 2020.

Andre saker

Kompetanseplan for barnehagene i Lier for perioden 2017-2021 er utarbeidet.

Ny kvalitetsplan for barnehagene er under utarbeidelse og skal gjelde for perioden 2019-2022.

Glimt fra året: Glade barn fra Lier natur- og landbruksbarnehage vant Barnas Miljøpris 2017.

Målekort

Barnehage

Område		Måleindikator	Kilde	2016	2017		2017
				Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat
B 1							
Brukerundersøkelsen	B 1.1 Kommunale bhg.	Bedre kommune 2017	Gjennomføres annet hvert år	5,2	5	5	
	B 1.2 Private bhg.			5,2	5	5,3	
B 2							
Fagutdanning	B 2.1 Andel styrere og ped. ledere med godkjent barnehagelærerutdanning.	KOSTRA	89,4 %	97 %	95 %	88,70 %	
	B 2.2 Andel med dispensasjon fra utdanningskravet i kom. barnehager.	personer	0	0	0	0	
	B 2.3 Andel med dispensasjon fra utdanningskravet i private barnehager.	personer	11	5	10	10	
B 3							
Dekningsgrader	B 3.1 Venteliste med rett til plass	egen telling	0	0	0	0	
	B 3.2 Andel barn 3-5 år som går i barnehage	KOSTRA	97,2 %	98 %	96 %	98,30 %	
	B 3.3 Andel barn 1-2 år i barnehage	KOSTRA	87,1 %	92 %	90 %	84,80 %	
B 4							
Tilrettelagte tilbud	B 4.1 Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud (alle bhg)	KOSTRA	22,8 %	10 %	15 %	22,80 %	
B 5							
Bemanning	B 5.1 Andel menn i barnehager	KOSTRA	7,8 %	10 %	7,5 %	6 %	
	B 5.2 Antall barn per ansatt i kommunale barnehager.	KOSTRA	6,4	6,0	6,1	5,9	
	B 5.3 Antall barn per ansatt i private barnehager.	KOSTRA	6,3	6,1	6,2	6,3	

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

- B 2.1** Utdanningskategoriene er endret f.o.m. 2016, derfor er ikke tallene direkte sammenlignbare med tidligere år. Antall dispensasjoner er ikke økt i 2017
- B 3.3** Andelen av de minste barna er noe redusert. Vi ligger likevel langt over landsgjennomsnittet (82 %)
- B 4.1** Tallene omfatter både spesialpedagogisk hjelp og støtte til flerspråklige barn. Måltall på 10% er ikke realistisk.
- B 5.1** Det jobbes med rekruttering av menn, fra fylkesmannen og annet hold. Med så få menn, vil en endring få store prosentvise utslag.
- B 5.3** De kommunale barnehagene har allerede innført ny bemanningsnorm, mens de private ikke har krav på seg om å innføre dette før fra august 2018.

Lierdage 2017 ble arrangert i juni, og Madcon trakk et stort publikum til hovedscenen utenfor gamle Hegg skole.

Helse og omsorg

Økonomisk resultat

Helse og omsorg (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	235 228	219 835	15 394	7,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	71 327	63 003	8 324	13,2 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-33 257	-24 370	-8 887	36,5 %
Driftsresultat	273 298	258 468	14 830	5,7 %

Samlet endte området med et overforbruk på 14,8 mill. kr.

Det har gjennom året vært nødvendig å kjøpe enkelte svært kostnadskrevende plasser. Selv om flere av utfordringene etter litt tid har vært løst innen kommunens tilbud har dette totalt medført et merforbruk på 2,3 mill, kr. Dette har i stor grad blitt dekket inn ved mindre forbruk på andre området innenfor helse og omsorg.

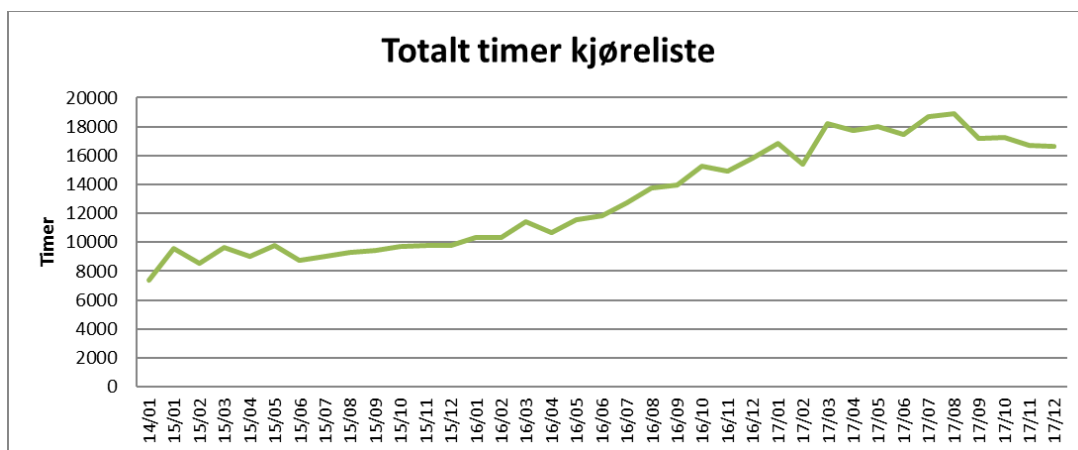
Fosshagen har i perioder hatt behov for å øke bemanning ut over budsjettets rammer for å gi et tilfredsstillende tilbud til beboere med særskilte omsorgsbehov. Fosshagen har også hatt en del uforutsette utgifter knyttet til drift av bygget. Totalt har Fosshagen hatt et merforbruk på kr 2.1 mill. Nøstehagen har hatt utfordringer med å tilpasse driften innenfor budsjettete rammer. Den totale økningen i bemanning etter overføring av Kommunale Akutte døgnplasser (KAD) til Nøstehagen gikk ut over tilført rammeøkning. Total merforbruk ble kr 2.7 mill. Bofelleskapet for personer med demens i Brattromveien har hatt krav om nedtrekk på 2,3 mill. Dette er ikke løst i 2017, men forutsatt håndtert i 2018 knyttet til ny budsjettmodell for institusjonene. Også Liertun har hatt utfordringer i forhold til tildelte rammer og har et totalt merforbruk på kr 1.5 mill.

Samlet har institusjonstjenesten et merforbruk på kr. 8.7 mill. Rammeøkning og omfordeling – jfr. ny budsjettmodell, gir bedre forutsetninger for å lykkes økonomisk i 2018. Det jobbes med tiltak for å tilpasse driften til nye rammer på Fosshagen og Nøstehagen. Liertun vil tilpasse driften mellom avdelinger i løpet av 2018.

Hjemmetjenesten

Veksten i vedtakstimer for hjemmesykepleien har fortsatt fra 2016 og i store deler av 2017. Det ble bevilget 2 årsverk til denne veksten i 1. tertial. Veksten var større enn bevilgede midler og den har flatet ut de siste månedene i 2017. Hjemmetjenesten endte med et merforbruk på 7,7 mill. kr.

Tjenesten er styrket i budsjett 2018. Forutsatt at reduksjonen i vedtaksmengde fortsetter gir dette et godt utgangspunkt.

Legevakten

Legevakten gikk med et underskudd i 2016 på 2,6 mill.kr. Representantskapet vedtok at dette skulle faktureres på kommunene i 2017. Summen ble bevilget opp i 2. tertial. Legevakten endte med et positivt årsresultat.

Sentralkjøkken, vedtaks kontor og hovedansvar gikk alle i positiv balanse.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Bratromveien 11 som bofellesskap for personer med demens foreslåes vurdert avviklet. En forutsetter at det legges frem et forprosjekt som dokumenterer at brukerne får et kvalitativt like godt tilbud og at en eventuell avvikling gir økonomisk gevinst.	HP 17-20 Oppdr 2.11	Fullført	Det er vurdert at det ikke vil være mulig å finne alternativ drift som gir samme kvalitativt gode tilbud inne for planlagt rammereduksjon (behandlet i egen sak). Bratromveien 11 driftes videre i eksisterende lokaler. Videre drift i 2018 vil tilpasses ny budsjettmodell.
For å møte økt utfordringer i hjemmetjenesten som resultat av bl.a gjeldende utskrivningspraksis fra sykehus - samhandlingsreformen – og økning i antall brukere med dobbeltdiagnoser, legger rådmannen frem en egen sak for å styrke nødvendig kompetanse og tilstrekkelig kapasitet. Målet om 50 % høyskoleutdannede og 50 % med fagbrev i løpet av HP-perioden legges til grunn. Frist 1. tertial 2017.	HP 17-20 Oppdr 2.13	Fullført	Det er lagt fram egen sak. 2 årsverk ble tilført hjemmetjenesten (1. tertial). Dette ble benyttet til å fastansette sykepleiere. Andelen av høyskoleutdannede blant gruppen ansatte som jobber utadrettet (hjemmesykepleie på hjul) er nå på et tilfredsstillende nivå med ca. 50%. Øvrige ansatte er i hovedsak helsefagarbeidere. Alle nyansatte som rekrutteres inn i dag er faglærte.

Andre saker

- Det er utarbeidet en ny budsjettmodell for institusjonene. Denne er innført med virkning fra 2018.
- Det er gjennomført en gjennomgang av tall og utviklingstrekk for helse og omsorg (kunnskapsgrunnlag for helse, omsorg og velferdsplan).

Målekort

Helse og omsorg

Område	Måleindikator	Kilde	2016	2017		2017
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat
H 1						
Kvalitet	H 1,1 Legetimer pr. uke. Pr. beboer i sykehjem	Ansatte Åv	0,67	0,67	0,50	0,67
	H 1,2 Antall tilbudte fellesaktiviteter på institusjonene	Snitt pr. mnd.	40	50	35	100
H 2						
Struktur på tjenestene, ink. ikke lovpålagt	H 2,1 Rett pasient på rett plass	Rapport vedtakskontoret		80 %	65 %	x
	H 2,2 Betalingsdøgn på sykehuset i snitt pr. mnd	Rapport Vestre Viken	7,50	1,5	2,5	7,6
	H 2,2 Andel over 80 år som er hjemmeboende	KOSTRA 2016/17	90,8 %	93 %	91 %	91 %
H 3						
Kompetanse	H 3,1 Andel med høyskoleutdanning	HRM	26,9 %	28 %	27 %	31,8 %
	H 3,2 Andel ufaglærte	HRM	20,5 %	20 %	21 %	17,7 %
H 4						
Forebyggende helsearbeid	H 4,1 Andel personer over 80 år som ikke mottar vedtaksfestede omsorgstjenester	KOSTRA 2016/17	57 %	65 %	55 %	57 %
	H 4,2 Aktive seniorer, antall som deltar på treningstilbud i kommunal regi	Snitt pr. uke	160	180	150	160
	H 4,2 Antall solgte middager til hjemmeboende fra sentralkjøkkenet pr. mnd.	Snitt pr. mnd.	1950	2000	1970	2520

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

H 2,1

Det foreligger ikke denne type tall for 2017

H 2,2

Det har gjennom året blitt et økende trykk på behov for heldøgns omsorg, dette har medført at vi ikke har klart å ta hjem utskrivningsklare pasienter i samme grad som foregående år.

Økonomisk resultat

Velferd (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrullet syke- og sv.ref	275 799	254 522	21 277	8,4 %
Driftsutgifter inkl mva ref	128 519	117 760	10 759	9,1 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-96 263	-78 960	-17 303	21,9 %
Driftsresultat	308 055	293 323	14 733	5,0 %

Området har et merforbruk på totalt 14,7 mill. kr.

Det har vært et utfordrende år for velferdsområdet med sterkt press på økte tjenester, og arbeid med omorganisering og tilpassing. Dette arbeidet vil fortsette i 2018.

Tilskudd for ressurskrevende brukere ble 7,8 mill. kr høyere enn budsjett. Inntekten føres på et fellesområde mens utgiftene føres på virksomhetene som er tilført rammer til tjenesten. Derfor fremkommer merinntekten på fellesområdet, mens mer kostnadene ligger på virksomheten. Fra 2018 vil tilskuddet føres ut på virksomhetene.

Kjøp av plasser og praktisk bistand organisert som brukerstyrt personlig assistanse:

Området hadde samlet et overforbruk på 14,3 mill. kr inkl. merinntekter for ressurskrevende tjenester. Det var en økning i kjøp av plasser i 2016 med helårseffekt i 2017. Dette ga en underdekning på området i 2017. I 2017 er det økt med en ny plass i privatpleien. Det arbeides generelt for at eksterne kjøp skal være av kortvarig karakter og at det velges den mest kostnadseffektive løsningen innenfor krav om forsvarlighet.

Tjenester for personer med funksjonsnedsettelse:

For tjenester voksne med funksjonsnedsettelse har det vært omfattende økning i vedtakene. Virksomheten har vært igjennom en omorganisering der avdelingslederne får et tydeligere ansvar med fag, personal og økonomi. Tjenesten endte med et overforbruk på 4,5 mill. kr inkl. mertilskudd for ressurskrevende tjenester. Det arbeides videre for å få kontroll med overforbruket.

Tjenester til barn og ungdom med funksjonsnedsettelse gikk i balanse. Det var en stor økning i behovet for avlastning før og etter skoletid og i skolens ferier. Dette har gitt en økning i ressursbruk på ca. 1,5 mill. i 2017. Ansvarer hadde økte rammer i 2017 til etablering av tilbud på Vestsidenveien som ikke starter opp før 2018. Dette gjør at ansvaret gikk i balanse.

Barnevern

Barnevern har hatt en økning av omsorgsplasseringer gjennom året og det har vært behov for kostnadskrevende hasteplasseringer. Det er flere barn/ungdommer og voksne som melder saker. Totalt endte Barnevernet med et overforbruk på 4 mill. kr. Dette er noe høyere enn forventet.

En bolig for enslige mindreårige flyktninger er avviklet i løpet av året for å tilpasse kostnadsnivået til ny tilskuddsordning og satser. Det var ikke rammer for drift av denne

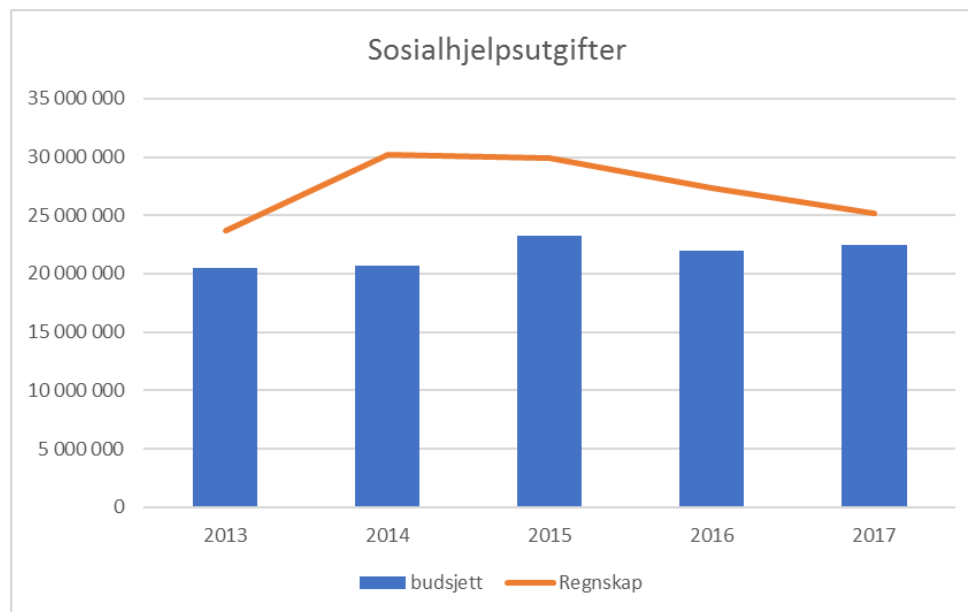
boligen, det ble derfor et overforbruk i nedtrappingsfasen. Som tidligere beskrevet er noe av overskuddet på integreringstilskuddet brukt til å dekke disse merkostnadene.

Nav:

Nav endte med et overforbruk på 1,7 mill. kr.

Sosialhjelpsutgiftene endte med et merforbruk på 2,7 mill. kr, et underforbruk på kvalifiseringsstønad gjør at tjenesten totalt ender med et overforbruk på 1,7 mill. kr.

Sosialhjelpen har fortsatt å synke i 2017, utgiftene er 2,2 mill. kr lavere enn utgiftene i 2016. Dette er en positiv trend, men nivået ligger fortsatt over budsjettert nivå. I første tertialrapport ble det bevilget opp midler til ett rettighetsavklaringsprosjekt. Lier har en høy andel langtidsmottakere. Prosjektet har til hensikt å intensivere arbeidet hvor langtidsmottakere blir klarert ut til riktige ytelser. Prosjektet har startet opp, og det forventes å se en ytterligere effekt på sosialhjelpen i 2018.

I 2016 ble 1,9 mill. kr knyttet til flyktninger i introduksjonsprogram skilt ut som eget ansvar. Budsjett og utbetaling ble skilt ut fra NAV og ført på Flyktningetjenesten. Før 2016 ligger disse kostnadene i tallene for NAV.

Øvrige tjenester har gått med overskudd.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Lier voksenopplæring har sammensatte oppgaver og brukergruppen er uensartet. Det legges frem en egen sak om bemanning/dimensjonering av Voksenopplæringen sett i lys av behov knyttet til mottak og integrering av flyktninger og behov for spesialundervisning og grunnskole for voksne. Frist: i løpet av 2017. Voksenopplæringen sikres hensiktsmessige lokaler i nærheten til kollektiv transport når de flytter ut fra Stoppen skole.	HP 17-20 Oppdr 2.16	Fullført	Lier voksenopplæring opplever at lokalene på Stoppen skole er gode. Med vedtak om å etablere modulbygg på Høvik skole bortfaller behovet for å bruke Stoppen skole til andre formål. Lier voksenopplæring blir derfor i eksisterende bygg. Dette anses som en god løsning.
I forbindelse med oppfølging av den pågående analysen av sosialhjelp i regi av SOFAK gjennomgås de kommunale retningslinjer for tildeling med spesielt fokus på tilfelle hvor den kommunale støtten avviker fra lovens minstekrav. I tillegg må iverksetting av treffsikre tiltak prioriteres.	HP 17-20 Oppdr 2.26	Fullført	Det etablerte rettighetsavklaringsprosjektet er godt i gang og har begynt å gi resultater, jmf. Regnskap.

Andre saker

- Brukermedvirkning i utformingen av Glitre bofelleskap er vektlagt. Her er det pågående prosesser som ivaretar medvirkning i forhold til utformingen av leilighetene, fargevalg inni leiligheten, uteareal og aktiviteter. Det er et stort engasjement både fra pårørende, ansatte og grunneiere i området.
- Helhetlige helsetjenester 0-13 år ble igangsatt høsten 2017.
- 2017 har vært et år hvor utvikling av helhetlig tjenestetilbud og bruk av kompetanse på tvers av virksomheter har stått i fokus.

Målekort

Velferd

Område	Indikator	Kilde	2016	2017		2017
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat
V 1						
Sosialhjelp	V 1,1 Andel sosialhjelpsmottakere	KOSTRA	2,1 %	2,0 %	2,2 %	1,7
	V 1,2 Antall på stønad mer enn 6 mnd.	KOSTRA	206	175	200	167
	V 1,3 Gjennomsnittlig stønadstid i mnd 18-24 år	KOSTRA	3,4	3,2	3,5	2,8
	V 1,4 Gjennomsnttlig stønadstid i mnd 25-66 år	KOSTRA	5,5	4,5	5	5,4
	V 1,5 Gjennomsnittlig utbetaling sosialhjelp pr mnd.	KOSTRA	10 545	10 500	11 000	10 305
V 2						
Voksne med funksjonsnedsettelser	V 2,1 Andel ansatte med høyskoleutdanning	Egen telling	31 %	50 %	40 %	32 %
	V 2,2					
V 3						
Barnevern	V 3,1 Fristoverholdelse på undersøkelser	KOSTRA	95 %	100 %	95 %	98 %
	V 3,2 Andel barn med utarbeidet tiltaksplan pr 31.12	KOSTRA	82 %	90 %	85 %	71 %
	V 3,3 Andel barn under omsorg med utarbeidet om.plan	KOSTRA	97,1 %	98 %	97 %	98 %
	V 3,4 Årsverk med fagutdanning, pr barn 0-17 år	KOSTRA	3,2	3,3	3	3,5
V 4						
Skolehelse og helsestasjon	V 4,1 Vaksinasjonsdekning MMR	Folkehelseprofilen	93 %	97 %	95 %	94 %
	V 4,2 Forebygging score i kommunebarometeret	kommune barometeret	1,8	2	1,9	2
	V 4,3 Hj. besøk innen 14 dager etter fødsel	kommune barometeret	100 %	100 %	99 %	96 %
V 5						
Voksenopplæring	V 5,1 Muntlig	A2 eller høyere	93 %	90 %	85 %	90 %
	V 5,2 Lytte	A2 eller høyere	90 %	90 %	85 %	89 %
	V 5,3 Lese	A2 eller høyere	86 %	90 %	85 %	75 %
	V 5,4 Skriftlig	A2 eller høyere	90 %	80 %	75 %	78 %
V 6						
Flyktningetjenesten	V 6,1 Overgang til arbeid og/eller utdanning		58 %	70 %	65 %	38,10 %

Kommentarer til måлиндikatorer med røde trafikklys

- V 1,4** Forsterket fokus på langtidsmottakere startet opp i sept. 2017 med prosjekt om rettighetsavklaring av langtidsmottakere. Prosjektet har til hensikt at målet skal endre seg i løpet av 2018.
- V 2,1** Lyser kontinuerlig ut etter vernepleier/ sykepleier. Får ikke tak i nok.
- V 3,2** Kostratallet må gjennomgås, tall fra fylkesmannen viser 95,1 % 2. halvår. Tjenesten er i rute i forhold til målsetningen.
- V 4,1** Ønsket resultat er nok satt høyt. Lier ligger rundt landssnittet for øvrig.
- V 4,3** Ikke alle ønsker hjemmebesøk i hjemmet bla. a. flergangsfødende. Noen velger besøk på helsestasjonen i stedet, disse kommer da ikke med i statistikken. Alle får tilbud om hjemmebesøk.
- V 5,3** En del deltakere som gikk opp til prøve i 2017 startet opplæringsløpet som analfabeter. Disse vil ha større problemer med å nå et A2 nivå innen lese- og skriftlige ferdigheter. Resultatet ligger rundt landsgjennomsnittet.
- V 6,1** Måltallet er satt ambisiøst og er under vurdering. Dette er relativt få personer som som gjør store utslag og tallet varierer mye fra år til år. Overgang til grunnskole telles ikke med i tallet, hvis grunnskole var tatt med ville andelen vært 62%.

Økonomisk resultat

Kultur (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	27 395	27 782	-387	-1,4 %
Driftsutgifter inkl mva ref	14 245	12 464	1 781	14,3 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-6 799	-5 835	-964	16,5 %
Driftsresultat	34 841	34 411	429	1,2 %

Både samlet sett og for de enkelte virksomhetene er kulturområdet tilnærmet uten avvik.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det opprettes et eget brukerutvalg for Lierhallen som kan gi verdifulle innspill til et bedre tilbud og drift av hallen. Frist 30.06.2016.	HP 16-19 oppdr 2.11	Fullført	Det gjennomføres nå årlig møte med de faste brukergruppene uten at dette er organisert som et brukerutvalg med faste medlemmer.
Det utredes muligheten for et eget aktivitetskort for barn/ungdom. Frist 2016.	HP 16-19 oppdr 2.12	Fullført	Egen sak om dette ble politisk behandlet våren 2017. Det vil ikke bli etablert eget aktivitetskort i Lier, men kommunen kobles på Buskerud fylkeskommunes kulturkort som ble lansert i februar 2018.
Rådmannen utreder en ordning med det formål å gi støtte til enkeltprosjekter og arrangementer initiert av og for barn og unge.	HP 16-19 oppdr 2.15	I arbeid	Sak legges fram våren 2018.
Lier har en sterk frivillig sektor. Det arbeides videre med å sikre en god dialog og tilrettelegging for at denne ressursen kan brukes på en god måte innen områder som omsorg og undervisning.	HP 16-19 oppdr 2.22	Fullført	LKs frivillighetspolitikk ble vedtatt vinteren 2017. Mange konkrete samarbeidsprosjekter er igangsatt og videreutviklet. Frivillighetspolitikken og samarbeidsavtalene er relevante for hele Lier kommunes organisasjon.
I forbindelse med evaluering av driften ved Lier kulturscene, vurderes effektive tiltak som kan øke og sikre inntektsgrunnlaget gjerne gjennom større grad av markedsorientering og i samarbeid med frivilligheten og næringslivet.	HP 17-20 Oppdr 2.15	Følges opp kontinuerlig og oppdraget overføres til drift.	Kontinuerlig prosess. Rådmannen viser ellers til egen årsrapport fra kultur som ble framlagt i mars 2018.
For å styrke Lier kommune som regjerende friluftskommune utarbeides det en oversikt over eksisterende ridestier i inn- og utmark i Lier. Det vurderes å legge til rette for tilbringerstier til utmark der dette mangler i samarbeid med hestenæringen og landbrukskontoret. Forslag til ridestier legges inn i prioriteringslisten for spillemidler sammen	HP 17-20 Oppdr 2.17	I arbeid	Nye ridestier er Innarbeidet i vedtatt handlingsplan på uprioritert liste. Oversikt over eksisterende ridestier og plan for nye tilbringerstier er ikke fullført. Landbruksavdelingen jobber med å kartlegge hvor det kan lages ridestier for å kanalisere ferdsel

med idretts-, friluftsanlegg og turstier. Frist: i løpet av 2017.			forbi trafikkfarlige områder slik at rytterne kommer lettere ut i utmark.
Mye godt arbeid er gjennomført for å øke aktiviteten rundt Lier bibliotek. Dette arbeidet videreføres. En rekke forfattere har tilknytning til Lier og det bør vurderes egne tiltak/arrangementer rundt disse. I Lierbyen arbeides det videre med muligheten for å flytte ned på gateplan og på Tranby er det naturlig å se dette i sammenheng med tilstandsrapport for Hallingstad og Tranby skoler.	HP 17-20 Oppdr 2.18	I arbeid	Tiltak/arrangementer for forfattere med tilknytning til Lier vurderes fortløpende. Spørsmålet om flytting av biblioteket i Lierbyen ned på gateplan er løftet inn i arbeidet med stedsutviklingsprogram for Lierbyen, som er et av tiltakene i strategisk næringsplan.
Godt fungerende velforeninger kan være et nyttig og viktig bidrag i lokal-samfunnsutviklingen. Kommunen vurderer om man kan bidra som pådriver til etablering av flere velforeninger basert på erfaringsutveksling fra vel som fungerer godt.	HP 17-20 Oppdr 2.25	I arbeid	Det er startet en gjennomgang av hvilke velforeninger som er i drift og få disse registrert.
Ordningen med gratis leie av haller/baner må synliggjøres i handlingsprogrammet og etterregnes ifm årsregnskapet, ref. punkt 2.4 i HP 2016-19.	HP 17-20 Oppdr 2.4	Fullført	Rutine er etablert/Gjennomføres årlig.
Som et tiltak for å åpne opp og inkludere nye liunger, vurderes etablering av et eget borgertog i forbindelse 17. mai-arrangementet i Lierbyen. I den forbindelse ses det på muligheter for å samarbeide med frivilligheten. Elever i Lierskolen inviteres til å lage en tilhørende fane.	HP 17-20 Oppdr 2.25	Fullført	Rådmannen har orientert i egen melding, tatt inn som en del av arrangementet for Lierdagene.

Andre saker

- BUA Lier hadde sitt første driftsår med gratis utlån av sports- og friluftsutstyr fra hovedbase ved Hegg gamle skole, med åpne lavterskeltilbud ved fire skole i samarbeid med bl.a. Frisklivssentralen og flere idrettslag og med mange åpne enkeltarrangementer. Tilbudet har fått en overveldende oppslutning og utvikles nå videre med verksted, arbeidstreningssopplegg, flere aktiviteter og stadig utvidet utstyrspark.
- For 2017 er beregnet effekt av gratis halleie pålydende 6,7 mill. kr.

Målekort

Kultur

Område	Måleindikator	Kilde	2016	2017		2017
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultater
K 1						
	K 1,1 Netto driftsutg. kultur/innb.	KOSTRA	1779	1900	1850	1886 🟡
	K 1,2 Brutto driftsutgifter kultursektoren per bruker	KOSTRA	15400	17500	15000	15654 🟡
	K 1,3 Netto driftsutg. kulturskole 6-15 år pr bruker	KOSTRA	246	300	250	244 🔴
	K 1,4 Netto driftsutg. bibliotek/innb.	KOSTRA	261	280	275	270 🔴
	K 1,5 Netto driftsutgifter til aktivitets-tilbud barn og unge per	KOSTRA	572	650	620	1460 🟢
K 2						
Kultur og fritid	K 2,1 Billettsalg Lier kulturscene	Egen telling	5110	5500	5300	5670 🟢
	K 2,2 Besøk på Lier kulturscene	Egen telling	10132	10600	10400	11828 🟢
	K 2,3 BUA kunder *	Egen telling		500	400	568 🟢
	K 2,4 BUA utlån *	Egen telling		2000	1000	2634 🟢
K 4						
Biblioteket	K 4,1 Utlån pr innb. **	KOSTRA	1,9	2,3	2,1	2,6 🟢
	K 4,2 Besøk pr innb.	KOSTRA	3,1	3,5	3,3	2,9 🔴
	K 4,3 Antall arrangementer	Egen telling	27	20	16	42 🟢
K 5						
Kulturskolen	K 5,1 Elevplasser i fordypingsprogram	Egen telling	16*	30	25	15 🔴
	K 5,2 Antall elever sangundervisning	Egen telling	15*	35	30	16 🔴
	K 5,3 Antall elever pianoundervisning.	Egen telling	106*	140	120	111 🔴
	K 5,4 Følelse av tilhørighet til kulturskolen	Brukerundersøkelsen 2015	4,2	5	4,5	4,7 🟡
	K 5,5 Tilstrekkelig undervisning	Brukerundersøkelsen 2015	4,3	5	4,5	4,9 🟡
	K 5,6 Venteliste totalt alle tilbud	Egen telling okt. 2017	151*	40	60	173 🔴
	K 5,7 Venteliste for de uten noe tilbud	Egen telling okt. 2017	98*	0	50	101 🔴

* antall elever høst 2017

**

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

- K 1.3** Kulturskolen er ikke prioritert i henhold til måltallet mht. økonomiske ressurser. Avviket er ikke veseentlig opp til godt nok.
- K 1.4** Biblioteket er ikke prioritert i henhold til måltallet mht. økonomiske ressurser. Avviket er ikke vesentlig opp til godt nok.
- K 4.2** Ikke nådd målet, skyldes delvis at biblioteket var helt stengt i 2 uker, høsten 2017 grunnet ombygging.
- K 5.1** Programmet er ikke ferdig utviklet og har hatt 2016-2017-skoleåret som et «utvikling av tilbudet»-år. Egentlig så burde det heller blitt målt
- K 5.2** Elevplasser i kor 5-9 år – antall plasser 40, 16 var i bruk.
- K 5.3** Det ble en økning i elever med sangundervisning, men det ble en mindre enn målsetningen for godt nok.
- K 5.6** Det er satt et høyt ambisjonsnivå som ikke er oppnådd.
- K 5.7** Det er satt et høyt ambisjonsnivå som ikke er oppnådd.

Infrastruktur – Bygg, Va, vei

Økonomisk resultat

Tidligere inneholdt området «infrastruktur» virksomheter som omfattet bygg, vann og avløp og vei. Virksomhetene på området er nå selskapsorganisert.

Regnskapsmessige føringer mot VIVA IKS (Vei, vann og avløp) føres nå under fellesområdet. VIVA avlegger eget regnskap, årsrapport og årsberetning. Politiske oppdrag svares ut i VIVA sin egen årsrapport.

Lier eiendomsselskap KF hadde sitt første driftsår i 2016. Etter KS 139/2017 ble det besluttet at husleieinntekter og kostnader blir liggende i kommunen sitt regnskap inntil det er ferdig utredet hvordan eiendomsvirksomhetene skal organiseres. Inntekter og kostnader for husleie er ført under ansvar 704 på fellesområdet. Lier eiendomsselskap KF avlegger eget regnskap, årsrapport og årsberetning.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Kommunens eiendom «Klinkenberghagan» er frigitt til boligformål i ny kommuneplan. Området søkes avhendet til utbyggere på den økonomisk mest fordelaktige måten.	HP 14-17 oppd 2.20	I arbeid	Reguleringsplanen ble sluttbehandlet i november, vedtaket ble påklaget og klagesaken er vedtatt utsatt for ytterligere utredning av biologisk mangfold.
Det utarbeides en tilstandsrapport for Hallingstad og Tranby skoler i løpet av 2016.	HP 16-19 oppdr 2.18	I arbeid	LEKF har gjennomført tilstandsanalysen, resultatet ble rapportert i melding til GBK i mars. LEKF har anbefalt at det med analysen som grunnlag gjennomføres en mulighetsstudie. Vurderes i sammenheng med skolebehovsplanen som er under utarbeidelse.
Det legges til rette for økt bruk av Eiksetra gjennom støtte til aktivitetsleder og kommunal overtagelse av driftsansvaret for Eikseterveien fra og med Eggevollen inn til Solvang. Veiavgift videreføres med mulighet for rabattløsninger og det innføres elektroniske betalingsløsninger. Etablering av en egen skibuss vurderes.	HP 17-20 Oppdr 2.23	I arbeid	Det er laget avtale med DNTD om støtte til aktivitetsfremmende arbeid ved Eiksetra, etter evaluering av avtalens første år (2017) er tilskuddet vurdert å styrke aktiviteten ved Eiksetra i tråd med intensjonen. Ref. melding 8/2017 ønsker veistyre fortsatt ikke kommunal overtagelse finansiert med fortsatt bom. Det er åpnet for omdisponering av midler til prøveordning med skibuss til Eikstra.
Som et tiltak for å åpne opp og inkludere nye liunger, vurderes etablering av et eget borgertog i forbindelse 17. mai-arrangementet i Lierbyen. I	HP 17-20 Oppdr 2.25	Fullført	Det ble ikke gjennomført tiltak fra kommunens side for borgertog ifm 17.mai 2017,

den forbindelse ses det på muligheter for å samarbeide med frivilligheten. Elever i lierskolen inviteres til å lage en tilhørende fane.			men som alternativ ble det gjennomført opptog ved oppstart av Lierdagene i juni.
LEKF - Elevstallsvekst – Høvik skole 1. Elevstallsveksten ved Høvik skole løses med oppsetting av paviljong. Kostnadsrammen for tiltaket er 26,25 mill. kroner som finansieres ved bruk av disposisjonsfondet. 2. Innenfor kostnadsrammen gis rådmann fullmakt til kontrahering av totalentreprise.	PS 46/2017	Fullført	I drift
LEKF - Lahelldammen Det gjennomføres et forprosjekt for å finne en løsning for Lahelldammen, som både ivaretar salamanderen, og dammen som vanningsdam. Forprosjektet skal utrede alternativ 4, samt kostnadsberegne de tre alternativene, og komme med en anbefalt løsning.	FS 52/2017	Fullført	Saken er behandlet i Miljøutvalgets sak 83/2017 og vil i tråd med vedtaket bli fulgt opp våren 2018
LEKF - Boligsosial handlingsplan – boliger for vanskeligstilte. «HSO ber om at det for alternativene 3, 6 og 7 fremlegges fremdriftsplan for kostnadsbeskrivelse».	HSO 26/2017	Fullført	Saken ble behandlet på ny (39/17) med følgende vedtak: <i>Rådmannen etablerer differensierte botilbud innenfor eksisterende boligmasse og tilgjengelig tomteareal i henhold til boligsosial handlingsplan.</i> Behovet for midlertidige kompaktboliger må løses på andre måter enn ved de alternativ som er utredet.
LEKF - Avhending Frogner sykehjem	FS 7/2017	Fullført	Eiendommen er solgt jfr. FS 56/2017, med overtakelse 01.11.17 (Skaar Omsorg AS)
LEKF - Prosjektoppdrag – Mulig felles eiendomsselskap i Lier kommune	KS 56/2016	Fullført	Styreleder i Lier Eiendomsselskap KF, har ledet prosjektgruppen som har avlagt rapport for politisk behandling
LEKF - Økt bruk av lærlinger Lier Eiendomsselskap oppfordres til å legge til rette for økt bruk av lærlinger og praktikanter samt språktrening etter eventuelle behov.	Oppdragsbrev 2017	I arbeid	Lier Eiendomsselskap KF etterlever regler om offentlige anskaffelser og de krav og vektlegginger som knyttes til bruk av lærlinger ved kjøp av tjenester. Foretaket er pr 2017 ikke tilpasset bruk av lærlinger i egen organisasjon.
LEKF - Gratis leide av haller/baner Foretaket skal bidra til Rådmannens arbeid med å synliggjøre/etterregne kostnadene til ordningen med gratis leie av haller/baner	Oppdragsbrev 2017	Fullført	Estimert kostnad rapporteres i KOSTRA.
LEKF - Nærværarbeid Måltallet er satt til 95% og foretaket oppfordres til å legge til rette for måloppnåelse	Oppdragsbrev 2017	I arbeid	Sykefravær 2017 ble 5,7 % men har økt noe i 2018. Foretaket har høyt fokus på nærværarbeid og vurderer

			etablering av eget lokalt miljøutvalg i 2018.
LEKF - Andre gjeldende HP-oppdrag (fra tidligere år) HP 16-19 oppdrag 2.10 «Oppgradering av Stoppen skole reduseres til et nødvendig nivå for å tilfredsstille Høvik skoles behov»	Oppdragsbrev 2017	Fullført	PS 46/2017

Glimt fra året: Fylkesordfører Roger Ryberg møtte opp med blomster da den 1,2 kilometer lange gang- og sykkelstien langs Vestsideveien åpnet i august.

Økonomisk resultat

Plan/Samfunn (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	30 711	29 627	1 084	3,7 %
Driftsutgifter inkl mva ref	28 512	13 518	14 995	110,9 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-39 972	-16 599	-23 373	140,8 %
Driftsresultat	19 251	26 546	-7 295	-27,5 %

Avvikene ligger her hos planavdelingen og sektor samfunn. Dette skyldes i hovedsak noe midlertidig vakanse, høyere inntekter enn budsjettet og prosjekter som ikke er gjennomført hos planavdelingen, samt øremerkede midler hos sektor samfunn som ikke har blitt brukt i sin helhet. Se for øvrig forslag til vedtak om å benytte disse midlene for kommende år.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det utredes mulighet for bruk av ny teknologi for varmegjenvinning i veksthus i Lier med det mål å oppnå lønnsom og bærekraftig helårsdrift av frukt- og grønnsakproduksjon. Dette for å gjøre Lier i bedre stand til å levere frisk mat hele året uten stort klimaavtrykk. Landbrukskontoret bes om å kartlegge tilgjengelig teknologi og søke samarbeid med landbruksnæringen.	HP 16-19 oppdr 2.28	Fullført	I 2017 kom det et initiativ fra Foss gård om oppstart av et eget FOU-prosjekt. Etter behandling i miljøutvalget i desember er det videre initiativet og utredningsprosjektet oversendt Buskerud Bondelag, Landbrukskontoret bidrar som samarbeidspart. Eventuell oppdatert søknad om prosjektstøtte vil bli vurdert når den foreligger.
Det legges frem en egen sak om muligheten til å etablere en Mathall i Ytre-Lier i tilknytning til E-18 i samarbeid med næringen. Fylkeskommunens eiendom Søndre Linnesvollen kan være aktuell.	HP 16-19 oppdr 2.31	Fullført	Rådmannen la fram egen sak i juni 2017. På bakgrunn av saken ble det besluttet å avvente det videre arbeidet for MatRiket i regi av «regionalt partnerskap for landbruksbasert næring i Buskerud».

Andre saker

- Det er gjennomført rekruttering for å styrke den overordnede planleggingskapasiteten med to årsverk, i tillegg til at kommunalsjef områdeutvikling er på plass. Stillingene rettes i hovedsak inn mot utvikling av Fjordbyen.

Målekort

Plan

Område	Måleindikator	Kilde	2016	2018		2017
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat
P 1						
Byggesak Saksbehandlingstid i dager	P 1.1 Rammesøknader	KOSTRA	33	50	80	44
	P 1.2 Reguleringsplaner	KOSTRA	56	70	80	71
	P 1.3 Ett-trinns søknader	KOSTRA	21	21	21	20
	P 1.4 Enkle tiltak uten ansvarsrett	KOSTRA	22	21	21	23
P 2						
Kvalitet	P 2.1 Antall omgjorte vedtak av fylkesmannen	Fylkesmannen	5,0 %	<20%	<25%	9,10 %
P 3						
Landbruk	P 3.1 Redusere omdisponering av dyrket mark	prod.statistikk i daa	0,3	0	5	26
	P 3.2 Dyrket areal i drift	prod.statistikk i daa	39 230	39 700	39 500	39 645
P 4						
Økologiske matvarer	P 4.1 Økologisk produksjon	prod.statistikk i daa	14 %	14 %	13 %	12,46 %
	P 4.2 Kommunalt forbruk kroner	regnskap	618 020	750 000	500 000	526 520

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

P 1.4 Skyldes avgang nøkkelpersoner.

P 3.1 Noe større omdisponering av dyrket og dyrkbar mark i 2017. Det er omdisponert 14,9 daa dyrket mark gjennom reguleringsplan til samferdselstiltak og teknisk infrastruktur og næringsbebyggelse. Etter jordloven er det omdisponert 2,6 daa dyrket mark og 8,5 daa dyrkbar mark i hovedsak til boligbebyggelse og andre landbruksformål.

P 4.1

Økologisk areal vil variere fra år til år.

Samfunn

Område	Måleindikator	Kilde	2016	2018		2017	
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat	
S 1							
Reisevaner*	S 1.1 Andel daglige reiser basert på kollektivtransport	Reisevaneundersøkelsen 2013/2014	7 %	9 %	8 %	7 %	●
	S 1.2 Andel daglige reiser på sykkel		1 %	4 %	2 %	1 %	●
	S 1.3 Andel daglige reiser til fots		15 %	16 %	15 %	15 %	●
	S 1.4 Andel daglige reiser som bilfører		67 %	60 %	64 %	67 %	●
	S 1.5 Andel daglige reiser som bilpassasjer		8 %	10 %	9 %	8 %	●
S 2							
Pendling	S 2.1 Arbeidsplass dekning i prosent i Lier	SSB	103 %	100 %	100 %	105 %	●
	S 2.2 Utpendling i prosent	SSB	64 %	62 %	65 %	64 %	●
S 3							
Transport	S 3.1 Gang- og sykkelvei i km	VIVA	37	38	38	37	●
	S 3.2 Antall kjøretøykilometer per innbygger	SSB	7573	7350	7400	utgår	●
S 4							
Klima og energi - kommunal	S 4.1 Andel el-biler/plug-in hybrid	Kommunal telling	23 %	50 %	40 %	14 %	●
	S 4.2 Antall el-sykler	Kommunal telling	8	13	9	6	●
	S 4.3 Endring i total stasjonært energiforbruk (ref. år 2007)	Kommunal telling	-18 %	-18 %	-17 %	4 %	●
	S 4.4 Energiforbruk i kommunale bygg per kvm (ref. år 2007)	Kommunal telling	-20 %	-20 %	-20 %	-16 %	●
S 5							
Klima- og energi	S 5.1 Endring i el.forbruk per private husholdning (ref. år 2007)	Gitre Energi	-7 %	-7 %	-6 %	-13 %	●
	S 5.2 Antall energitiltak støttet av kommunen eller Enova	Kommunal telling/Enova	34	40	20	61	●
S 6							
Folkehelse	S 6.1 Andel barnehager og skoler som deltar i programmet sunne og aktive liunger	Kommunal telling	31 %	40 %	30 %	47 %	●
	S 6.2 Andel av befolkningen som benytter seg av frisklivstilbudet	Kommunal telling	4,0 %	4 %	3 %	7,30 %	●
	S 6.3 Andel seniorer 80+ som ikke mottar jevnlig omsorgstjenester (grønt nivå)	Kommunal telling	66 %	68 %	67 %	59 %	●

* Reisevaneundersøkelsen gjennomføres hvert 4. år. Den siste undersøkelsen er gjennomført i 2013/2014.

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

S 1 Reisevaneundersøkelsen er ikke gjennomført i 2017

S 3.1 Gang- og sykkelvei langs Joseph Kellers vei er ikke ferdigstilt som planlagt. Forventes sluttført i 2018

S 4.1 Målet er ikke oppnådd.

S 4.2 Målet er ikke oppnådd.

S 6.3 Vi er ikke på godt nok nivå.

Fellestjenester, ledelse og politikk

Økonomisk resultat

Fellestjenester, ledelse og politikk (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik kr. 2017	Avvik % 2017
Lønn fratrullet syke- og sv.ref	65 045	67 939	-2 894	-4,3 %
Driftsutgifter inkl mva ref	31 868	28 482	3 386	11,9 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-11 357	-8 568	-2 789	32,6 %
Driftsresultat	85 557	87 853	-2 297	-2,6 %

Samlet sett har fellestjenestene avsluttet året med et lite underforbruk. Avvik for de forskjellige kontogruppene skyldes sykelønnsrefusjon, noe vakanse i stillinger og noe høyere inntekter enn budsjettet. Videre høyere lisenskostnader enn budsjettet på noen områder og noe høyere bruk av konsulenter iflg.m. kommunesammenslåing og selskapsstruktur. I HR ligger også budsjettet en inntektspost for sykelønnsinnsparing som ikke har tilhørende føring i regnskapet.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Rådmannen øker innsatsen for å redusere sykefraværet. Måltall for nærvær i 2016 settes til 95 %. I arbeidet vektlegges den enkelte leders ansvar for å følge opp sykefravær gjennom tett oppfølging av hver enkelt arbeidstager. Dette gjelder også for å unngå mobbing på arbeidsplassen.	HP 16-19 oppdr 2.10	I arbeid	Sykefraværsprosenten for Lier kommune ble 8 % i 2017 ble. Dette er en forbedring på 0,3 % fra 2016. Fortsatt ligger sykefraværet godt over måltallet på 5 %.
Nødvendig oppfølgingssystemer anskaffes og sykefraværet rapporteres hver måned ifm månedsrapporten.			Særlig oppfølging i helse og omsorg samt barnehage pågår, bl.a. gjennom innføring av funksjonsvurdering og tett individuell dialog med sykmeldte.
Måltallet for nærvær i 2017 settes til 95 %. Arbeidet med å redusere sykefraværet og øke nærværet intensiveres ytterligere gjennom følgende tiltak: Administrasjonsutvalget gjennomfører dialogmøter med de ansattes organisasjoner. Den enkelte virksomhetsleders følger opp sykefravær gjennom tett oppfølging av hver enkelt arbeidstager. Innføring av oppfølgingssystemer og månedlig rapportering.	HP 17-20 Oppdr 2.9		Sykefraværsrapportering pr virksomhet til administrasjonsutvalget foregår løpende og bidrar til å holde fokus på forbedringsarbeidet.
			Første del av digital sykmelding (NAV) er implementert.
Lier kommune deltar i en rekke samarbeidsorgan – alt fra Vestregionen og Buskerudbyen til Oslo og omland friluftsråd – med ulik finansiering. Rådmannen legger frem en egen kost/nytte-analyse som viser direkte og indirekte kostnader knyttet til arbeidet med disse.	HP 16-19 oppdr 2.34	I arbeid	Liste over de vesentligste samarbeid er utarbeidet. Det jobbes også med å fremskaffe finansiell informasjon. Rådmannen tar sikte på å komme tilbake med egen sak i løpet av første halvår 2018.

For å sikre effektiv drift av selskaper som leverer tjenester etter selvkost må det sikres bedre eierstyring og økt bruk av forvaltningsrevisjon. I 2016 vil en spesielt sette fokus på interkommunale selskaper (IKS).	HP 16-19 oppdr 2.35	Fullført	Selskapskontroll av VIVA IKS og Glitrevannverket ble behandlet politisk i april 2017.
Hovedutvalgene gjennomgår budsjett for de virksomheter som sorterer under hvert hovedutvalg i løpet av 1. kvartal 2017.	HP 17-20 Oppdr 2.3	Fullført	Oversikt er utarbeidet og sendt ut til hovedutvalgene
Som følge av kommunereformen vil det være behov for å vurdere dagens interkommunale samarbeidsselskaper organisert som IKS, vertskapskommune selskap, § 27 selskap etc. Rådmannen legger frem en egen oversikt/sak som viser utfordringer knytte til dette. Frist 1. halvår 2017.	HP 17-20 Oppdr 2.6	Fullført	Lagt frem for formannskapet
Selskaper der kommunen er hel- eller deleier oppfordres til å legge til rette for økt bruk av lærlinger, praktikanter og nødvendig språktrening etter behov.	HP 17-20 Oppdr 2.8	Fullført	Selskapene er oppfordret i oppdragsbrev for 2017.
Intensivere arbeidet med å sikre sykelønnsrefusjon fra NAV bl.a. gjennom systematisk og løpende rapportering til administrasjonsutvalget.	HP 17-20 Oppdr 2.10	I arbeid. Overføres til drift.	Sykefraværsrapportering til administrasjonsutvalget foregår løpende. Digital sykmelding som skal implementeres i 2018 vil styrke oppfølgingen.
Som følge av økt selskapsorganisering medfører dette redusert behov for administrative tjenester/stab/støtte i den kommunale organisasjon. Selskapsorganiseringen kan også medføre at kommunes behov for kompetanse endres. Rådmannen legger frem en egen sak som dokumenterer rasjonaliseringsgevinst og endret behov. Frist 1. halvår 2017.	HP 17-20 Oppdr 2.5	Fullført	Oppdraget tas inn i sak KS 67/2017 hvor det skal gjennomføres en full gjennomgang av administrasjonen og politisk organisering.
For å tiltrekke seg kvalifiserte og engasjerte medarbeidere og sikre god rekruttering iverksettes følgende tiltak: • Økt bruk av alternative turnusordninger, • Tilrettelegging for flere heltidsstillinger, • Utarbeide kompetanseplan og kartlegge behov for etterutdanning i hver virksomhet, • Styrke lærlingeordningen og økt bruk av praksisplasser, Fokus på ulike støtteordninger fra NAV som f.eks TULT for å kunne gi personer med redusert arbeidskapasitet et tilbud. For å tiltrekke seg kvalifiserte og engasjerte medarbeidere og sikre god rekruttering iverksettes det følgende tiltak: • Økt bruk av alternative turnusordninger. • Tilrettelegging for flere heltidsstillinger. • Kompetanseplan og kartlegging av etterutdanning i hver virksomhet. • Styrke lærlingeordningen ytterligere innen alle fagfelt gjennom at måltallet	HP 16-19 oppdr 2.9 HP 17-20 Oppdr 2.7	I arbeid	Webcruiter, nytt rekrutteringsverktøy, har bidratt til effektivisering og profesjonalisering av rekrutteringsprosessene. Alle utlysningstekster kvalitetssikres, og design er forbedret for økt synlighet. Sosiale medier benyttes i større utstrekning enn før for å nå flere. Helhetlig rekrutteringsstrategi og oppgradering av ansettelsesreglement står på agenda i 2018. Arbeidet knyttes også til kompetansestrategien. Politisk melding om dagens turnusordninger er levert (helse- og omsorgssjef). Prosjektet «Nytt blikk – heltidskultur i Lier kommune»

endres til 1 årsverk pr 750 innbyggere. Økt bruk av praksisplasser.			er etablert. Analyse samt kompetanseheving, er i gang. Rådmannens prosjekt for utvikling av en helhetlig kompetansestrategi har kommet langt og skal ferdigstilles i 2018. Lærlingeordningen er ivarettatt og videreutviklet etter plan, både gjennom det klassiske 2-årige læreløpet og dobbeltkompetanseløpet i samarbeid med Lier videregående skole. Koordinering av praksisplasser med hensikt å skaffe oversikt for mer målrettet vurdering av økt antall plasser, er under arbeid og fortsetter første halvår 2018. Sommerjobb for unge arbeidssøkende i samarbeid med NAV Lier ble gjennomført også i 2017. Her er det potensiale for økning i 2018.
I forbindelse med gjennomføringen av Stortingsvalget 2017 legges det frem en egen sak om tiltak som kan stimulere til økt valgdeltagelse.	HP 17-20 Oppdr 2.20	Fullført	Lagt frem for valgstyret.
Rådmannen gjennomgår bruken av eksterne konsulenter for å sikre at disse benyttes til avgrensede oppgaver og at resultatet er etterprøvbart. Bruk av eksterne rådgivere/konsulenter rapporteres ifm tertialrapportene.	HP 17-20 Oppdr 2.22	Påbegynt	Arbeidet er igangsatt. Det har vært vakanse i Rådgivningsenheten og dette har fått konsekvens for fremdriften.
Rådmannen kartlegger hvorvidt kommunen i sterkere grad kan nyttiggjøre seg belønningsmidler – fra hvem og til hvilke prosjekter, beløp og egenandeler.	HP 17-20 Oppdr 2.27	Påbegynt	Arbeidet er igangsatt.

Internkontroll

Internkontroll økonomi:

Arbeidet med internkontrollrammeverket fortsetter og sees fortsatt i sammenheng med økt fokus på dokumentasjon i kommunens kvalitetssystem. Dette er et løpende forbedringsarbeid.

Økonomiavdelingen har i 2017 hatt økt fokus på innkjøpsstrategien som skal avsluttes i 2018. Særsilt fokus i dette arbeidet er å redusere risikoen for arbeidslivskriminalitet og øke kommunen sine kontrollmuligheter. Økonomiavdelingen har også hatt fokus på «særsilt mislighetsutsatte områder» med ambisjon om at alle disse områdene skal ha rutinebeskrivelser hvor dobbel godkjenning av vedtak og avstemming av vedtak mot bank er noe som skal være standard. Tidligere etablerte internkontroller er også

gjennomført i 2017, men det er utfordrende å øke kvaliteten på internkontroll ytterligere uten ressursøkning.

Internkontroll HMS:

Internkontrollhandlinger innenfor HMS-området, i henhold til IK-forskriften, etter felles retningslinjer for kommunen:

- Årlig innhenting av rapport fra virksomhetenes internkontrollsystemer.
- LMU-referater leveres HR/HMS-rådgiver etter hvert møte.
- Vernerunder og risikovurderinger leveres HR/HMS-rådgiver ved hver gjennomføring.
- Gjennomgang og rapportering av avviksbehandling månedlig.
- Revidering av eksisterende HMS-dokumentasjon og –rutiner i henhold til krav for sertifisering som Miljøfyrtårnsbedrift.
- Månedlig IA-/HMS-rapportering til administrasjonsutvalget

Det gjennomføres ikke egne internrevisjoner opp mot de enkelte virksomhetene, men HMS er inkorporert i interne kvalitetsrevisjoner. Det vurderes om HR/HMS-rådgiver skal inn som en del av internrevisjonene som gjøres.

Internkontroll Helse, Omsorg og Velferd:

Kvalitetskontroller gjennomfører jevnlig internrevisjoner ved alle virksomheter i helse-, omsorg og velferd. I snitt gjennomføres det revisjon av de 12 virksomhetene hvert annet år.

Revisjonene har til hensikt å undersøke om tjenestene er organisert slik at lovkrav og faglig forsvarlighet ivaretas. Funn i undersøkelsen/revisjonen benyttes aktivt i det systematiske forbedringsarbeidet, både ved hver enkelt virksomhet og sentralt ved planlegging av opplæringstiltak og lignende.

Kommunen har også plikt til å undersøke tjenestetilbudet ved eksterne virksomheter man kjøper helsetjenester av for å sikre at disse er organisert slik at lovkrav og faglig forsvarlighet ivaretas. Kvalitetskontroller gjennomfører revisjoner av virksomheter som Lier kommune kjøper helsetjenester av. Lier kommune kjøper helsetjenester av ca 15 virksomheter, men antallet varierer i tråd med behov. I snitt gjennomføres det revisjon ved eksterne virksomheter hvert annet år. Funn i undersøkelsen/revisjonen benyttes aktivt i forbedringsarbeidet ved den enkelte virksomhet.

I 2017 er det gjennomført kvalitetskontroll innen Voksenopplæringen, Barnevernstjenesten, NAV og Kjøkkenet.

Varsling av kritikkverdige forhold:

Kommunen har vedtatt ny rutine for *varsling av kritikkverdige forhold*. Rutinen er ikke implementert da det gjenstår noen vesentlige avklaringer. Rutinen gjelder i utgangspunktet intern varsling, som har sin forankring i arbeidsmiljølovens bestemmelser. Det arbeides med en rutine som også inkluderer ekstern varsling. I 2017 er det mottatt fire varsler om kritikkverdige forhold. En i oppvekstsektoren og tre i velferdssektoren.

Etikk og antikorrupsjon:

Lier kommunes medlemskap i Transparency International Norge og kommunens vedtatte etiske retningslinjer forplikter både folkevalgte og medarbeidere å følge kommunens grunnleggende verdier, prinsipper og retning for høy etisk praksis.

Hver enkelt folkevalgt og medarbeider har et selvstendig ansvar for egne handlinger og at disse faktisk er i tråd med de etiske retningslinjene som er vedtatt. Det foreligger ingen undersøkelse som gir svar på i hvilken grad folkevalgte og medarbeideres handlinger er i tråd med de vedtatte etiske retningslinjer.

Folkevalgte og medarbeidere skaper åpenhet gjennom styrevervregisteret, der deres politiske verv eller stilling automatisk blir overført fra Kommuneregisteret, samt at tilgjengelige opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innhentes automatisk for de som er registrert i *Styrevervregisteret*. I tillegg er folkevalgte og medarbeidere oppfordret til å legge til eventuelle styreverv, næringsinteresser, konsulentoppdrag eller større aksjeposter.

Rådmannen har etablert en innkjøpsstrategi med definerte fokusområder. Det er i 2017 gjennomført analyser og stikkprøvekontroll av innkjøp med den hensikt å avdekke ulovlige anskaffelser. Det ble ikke avdekket tilfeller som kan tenkes å involvere mislighetshandlinger.

Glimt fra året: St. Hallvard Håndballklubb samlet inn julegaver som kommunen kunne gi videre til barn som trenger en ekstra oppmuntring til jul.

Målekort

Fellestjenester, ledelse og politikk

Område	Måleindikator	Kilde	2016	2017		2017
			Resultat i dag	Ønsket	Godt nok	Resultat
F 1						
IKT Utvikling i kommunen	Rådmannen avventer en ny digitaliseringsstrategi før fastsettelsen av mål på IKT utvikling					
F 2						
Adm.	F 2.1 Andel av lønn som går til adm.	KOSTRA	6,0 %	6,0 %	6,4 %	5,7 %
	F 2.2 Netto driftsutgifter til adm. Pr inn bygger	KOSTRA	3020	3000	3200	3019
F 3						
HR*	F 3.1 Helse og omsorg	Legemeldt	10,3 %	5,0 %	9,0 %	8,3 %
Sykefravær Legemeldt	F 3.2 Skole	Legemeldt	6,3 %	5,0 %	5,5 %	5,6 %
	F 3.3 Barnehage	Legemeldt	10,0 %	6,0 %	10,0 %	11,8 %
	F 3.4 Velferd	Legemeldt	6,9 %	5,0 %	6,0 %	7,7 %
	F 3.5 Kultur, plan og samfunn	Legemeldt	3,0 %	2,5 %	3,0 %	2,7 %
	F 3.6 Konserntjenester	Legemeldt	4,5 %	4,0 %	5,0 %	7,0 %
	F 3.7 Samlet i Lier kommune	Legemeldt	7,1 %	5,0 %	5,5 %	6,8 %
F 4						
Økonomi	F 4.1 Netto driftsresultat kom. som konsern	KOSTRA	3,3 %	1,75 %	1,0 %	1,9
	F 4.2 Disposisjonsfond i millioner	Regnskapet	132	125	100	126
	F 4.3 EK finansiering investeringer i millioner	Regnskapet	10	10	5	34
	F 4.4 Gjeldsgrad som konsern ink. selvkost	KOSTRA	90,3 %	100 %	110 %	88 %
	F 4.5 Arbeidskapital (eks. premie avvik)	KOSTRA	17,0 %	15,0 %	10 %	12,7 %

*Måleindikatoren for oppvekst er splittet i skole og barnehage slik inndelingen er i mnd rapporteringen

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

- F 3.2** Fraværet i Grunnskole har økt. AMU har satt i gang arbeide for kartlegge årsaker og redusere fraværet.
- F 3.3** Fraværet i barnehagene har økt. Særskilt oppfølging av sykemeldte er igangsatt.
- F 3.4** Enkelte virksomheter har økt fravær i 2017. Fortsatt fokus på tilrettelgging og oppfølging opprettholdes.
- F 3.6** Mye fravær i enkelte av virksomhetene gjør at Konserntjenester samlet har økt fravær.
- F 3.7** Samlet fravær i Lier kommune gikk ned fra 2016 til 2017. Dette til tross for at snittet har gått opp på landsbasis.

Fellesområdet - selskaper, finans, frie inntekter og overføringer.

Fellesområdet - Overordn., selskape	Regnskap	Budsjett	Avvik kr.	Avvik %
(tall i 1000 kr)	2017	2017	2017	2017
Lønn fratrasket syke- og sv.ref	-13 191	-5 650	-7 541	133,5 %
Driftsutgifter inkl mva ref	237 094	231 053	6 041	2,6 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-1 520 259	-1 497 115	-23 144	1,5 %
Driftsresultat	-1 296 357	-1 271 713	-24 644	1,9 %

Området kommenteres under økonomikapittelet

Annet

Eierstyring:

Lier kommune hadde i 2017 eierinteresser i ni aksjeselskap og eierandeler i syv interkommunale selskap. I tillegg deltok Lier kommune i ni ulike vertskommunesamarbeid, fire samvirkemottak, en stiftelse og i to samarbeidsallianser, Kommunen har også andeler/leierettsbevis i studentboliger/borettslag.

Flere av Lier kommunes nabokommuner er omfattet av kommunesammenslåing. Dette berører også flere av de interkommunale selskapene Lier kommune eier sammen med disse kommunene, og § 27-samarbeid som er etablert. Rådmannen fikk i 2017 i oppdrag å utrede og anbefale ny organisasjonsform for samarbeid og selskaper som kan bli endret av kommunereformen.

Eierstyringen i 2017 er gjennomført i tråd med det fastsatte årshjul for eierstyring, og eierorganet avholdt eiermøte på våren og eierseminar på høsten. For øvrig er eierinteressene fulgt opp i tråd med kommunestyrets vedtatte prinsipper for eierskap- og selskapsstyring, og resultatene av eierskapet er lagt frem til politisk behandling.

Kommunestyret vedtok i 2017 at eierskapspolitikken skal behandles av kommunestyret to ganger i kommunestyreperioden og at resultatene av Lier kommunes eierskap skal behandles hvert år.

Organisasjon og medarbeidere

Bemanning

Antall	2013	2014	2015	2016	2017
Årsverk ¹	1 196	1 166	1 139	1 196	1 250
Ansatte	1 564	1 525	1 476	1 520	1 593

¹ Antall årsverk er alle "virksomme" årsverk per 31.12

Fra 2016 til 2017 har det vært en økning på 54,3 årsverk i kommunen.

Økningen er fordelt på flere tjenesteområder og av ulike årsaker: Vedtak for eksisterende og nye brukere, styrking av tjenester overfor særskilte brukergrupper, økt behov for leder- og fagkompetanse samt tilføring av tilskuddsmidler. Se detaljert oversikt under som viser hvilke områder for økningen.

- **NAV Lier:** Rettighetsavklaringsprosjekt
- **Tjenester til voksne med funksjonsnedsettelse:** Oppstart team Lierstranda, oppstart team Eikeliveien, ny konsulent og avdelingsleder BPA.
- **Helsetjenesten barn og unge:** Styrking av lavterskeltilbud til familier, helsesøster, jordmor og prosjekt barn- og familiehjelpen
- **Psykisk helse og rus:** Tilskuddsmidler
- **Tjenester til barn og ungdom med funksjonsnedsettelse:** Økt bemanning for flere vedtak for før og etter skoletilbud og skoleferier, samt personalressurser til drosjefølge.
- **Hjemmetjenesten:** Styrking av tilbudet til brukere i tråd med vedtak. Styrket fagkompetanse.
- **Fosshagen:** Styrking av tjenestene til brukere av ressurscenteret.
- **Nøstehagen:** KAD-plasser har medført økning i fast ansatte.
- **Liertun:** Flere vakante sykepleiestillinger er besatt i 2017.
- **Brattromveien 7/9/11:** Vakante stillinger fra 2016 besatt i 2017.
- **Oppvekst:** Økt antall årsverk til økt antall elever på skolene. På enkelte skoler er det også økt antall elever med spesielle behov, noe som ytterligere øker antall årsverk.

Arbeidsgiverpolitisk plattform 2012 – 2020

Kommunestyret vedtok arbeidsgiverpolitisk plattform for Lier kommune i 2012 med tittel «Arbeidsglede, stolthet og muligheter». Strategier og tiltak i tråd med plattformen er innarbeidet i handlingsprogrammet, hvor områdene kompetanse, rekruttering, ledelse, nærvær og livsfasepolitikk er særlig fremhevet.

Arbeidsgiverpolitisk plattform skal revideres og fremlegges i ny versjon i løpet av 1. kvartal 2019.

Kjønnsbalanse, likestilling og mangfold

Lier kommunes handlingsplan for likestilling og mangfold skal bidra til en kultur som forebygger diskriminering og skaper gode holdninger til mangfold.

Kjønnsbalanse:

79,8 % av medarbeiderne er kvinner og 20,2 % er menn. Kommunen arbeider for kjønnsbalanse bl.a. gjennom rekruttering av flere menn til områder med tradisjonell høy kvinneandel.

Likestilling:

Lier kommune har siden 2014 deltatt i prosjektet; Menn i helse. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt i regi av Nav. Menn som over tid har mottatt støtte fra NAV omskoleres til helsefagarbeidere.

Mangfold:

Ansatte i Lier kommune skal speile befolkningens mangfold. Dette er fastsatt som et av flere hovedmål i arbeidsgiverpolitisk plattform 2012 – 2020.

Flere virksomheter har høy andel ansatte med flerkulturell bakgrunn. 7 av 39 lærlinger har flerkulturell bakgrunn.

Kommunens virksomheter er aktive med å stille til rådighet plasser for arbeidstrening og språkopplæring. Et eksempel på dette er kantinedriften på rådhuset hvor flere kandidater fra NAV er på språkopplæring. Prosjekt «Sommerjobb» i samarbeid med NAV Lier, har til hensikt å tilby unge voksne uten jobb en mulig vei inn i arbeidslivet.

Lærlinger

Pr. 31. desember 2017 har Lier kommune totalt 39 lærlinger. Syv lærlinger arbeider i barnehage/skole, 23 lærlinger er i helse og omsorg, tre lærlinger i IKT og fem lærlinger i kontor og servicefag. 1 lærling er i omsorgspermisjon. 18 av lærlingene går det 4-årige lærlingeløpet ved Lier videregående skole.

Kommunens interne undersøkelse viser at 72 % av lærlingene er meget godt fornøyd med kvalitet på veiledningen i Lier kommune. Samtlige lærlinger gir uttrykk for at de er godt inkludert i arbeidsmiljøet. Det er kollegene og veilederne på arbeidsplassen som lærlingene verdsetter høyest.

Antall lærlinger i 2017 er høyere enn noensinne og skal nå justeres ned i tråd med målsettingen om en lærling per 750 innbygger i 2018.

Det er gjennomført én veiledersamling i 2017, med fokus på kvalitet i den veiledningen» som tilbys lærlingene i kommunen.

Lier kommune samarbeidet også i 2017 med prosjektet «Menn i helse». Dette er et samarbeid mellom KS, Fylkesmannen og NAV som tildeles midler over statsbudsjettet. Lier tilbyr en rekke «rekruttplasser» og to lærlingplasser til prosjektet. De to første mannlige lærlingene i Lier kommune er uteksaminert, og begge fikk fast jobb i Lier kommune etter endt utdanning. Lærlingene fra det andre kullet vil være halvveis i læretiden i februar 2018.

Rekruttering

Lier kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og har som mål å sikre tilfang av engasjerte og kompetente medarbeidere. Interessen for stillinger i Lier kommune har fortsatt vært god i 2017 med ansettelse av kvalifiserte og gode kandidater i de fleste rekrutteringsprosesser. Likevel er det mer krevende enn tidligere å rekruttere sykepleiere, nøkkelstillinger innen samfunnsplanlegging og tilstrekkelig med kvalifiserte lærere i konkurranse med nærliggende by-kommuner.

Kommunens nye rekrutteringsverktøy; Webcruiter, har bidratt sterkt til å profesjonalisere den administrative delen av rekrutteringsprosessen.

For å styrke arbeidet med å tiltrekke, utvikle og beholde medarbeidere er det satt i arbeid en ny rekrutteringsstrategi, oppdatering av ansettelsesreglement, mer moderne og offensiv kanalbruk samt kompetanseheving blant ledere som rekrutterer.

Antall	2013	2014	2015	2016	2017
Utlyste stillinger	151	162	156	152	162

Kompetanseutvikling

Kompetanse og kompetanseutvikling får stadig større fokus. Kommunen må evne å tiltrekke, utvikle og beholde medarbeidere, særlig sett i lys av arbeidsmarkedet fremover. En helhetlig kompetansestrategi vil sikre at kommunen til enhver tid har medarbeidere og ledere med nødvendig kompetanse.

På bakgrunn av behovskartlegging og tjenesteanalyser, utarbeides det en helhetlig, overordnet kompetansestrategi for Lier kommune. Rådmannen etablerte dette som prosjekt i 2017, og strategien skal etter planen ferdigstilles i 2018. En viktig suksessfaktor for at kommunen skal lykkes, er at våre ledere har tilstrekkelig kompetanse og fokus på involvering og engasjement blant sine medarbeidere. Derfor styrkes kompetansestrategien spesielt på dette området. Medbestemmelse og medvirkning i prosjektet ivaretas gjennom deltakelse i styringsgruppen og i det løpende arbeidet. Virksomhetene involveres bl.a. via de lokale medbestemmelsesutvalg (LMU).

Kompetansestrategien vil være et viktig fundament for konkrete kompetanseplaner og etterutdanning i de ulike deler av organisasjonen.

Samhandling og medvirkning

Lønnsoppgjør

Lønnsoppgjøret 2017 var et mellomoppgjør som også omfattet HTA kapittel 4 som et resultat fra det sentrale oppgjøret i 2016. Gjennomsnittlig årslønnsvekst fra 2016 til 2017 for ansatte i KS-tariffområde var 2,4 %. Lokale forhandlinger 2017 ble gjennomført uten tvister.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og lokale medbestemmelsesutvalg (LMU)

Kommunens arbeidsmiljøutvalget (AMU) og de lokale medbestemmelsesutvalgene (LMU) har et overordnet ansvar i tråd med lov og avtaleverk, for virksomhetenes HMS-arbeid, nærværsarbeid og det generelle arbeidsmiljøet. I løpet av 2017 ble dette arbeidet forsterket gjennom en revidering og konkretisering av mandat for LMU-arbeidet.

HMS-rapport AMU	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AMU-møter	5	4	4	5	6	6	6
Antall AMU-saker	47	59	23	37	37	44	45
LMU-møter	201	191	243	179	197	172	204
Risikovurderinger	18	26	32	28	24	26	31
Vernerunder	18	28	32	18	28	26	41
Avvik vold og trusler	0	0	0	156	129	219	311
HMS-avvik	0	0	0	0	850	282	200
Personskader	0	0	0	0	114	77	31
Virksomheter med Handlingsplan	0	0	0	0	23	18	27

Sykefravær og nærværsarbeidet

Kommunens mål om sykefravær på 5 % eller lavere innen utgangen av 2017 er ikke nådd.

I 2017 var det legemeldte sykefraværet i Lier kommune 6,7 %. Totalt sykefravær ble 8,02 %. Gjennomsnittlig sykefraværspersent for landets kommuner var 9,9 % i 2017.

Lier kommunes sykefravær er redusert i helse, omsorg og velferd. Lier kommunes totale resultat er forbedret sammenlignet med andre kommuner i KOSTRA 13 og Norske kommuner. Trenden på landsbasis er at fraværet i kommunene øker, mens Lier kommune viser en liten reduksjon.

Fravær	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Egenmeldt	1,2	1,1	1,1	1	1,2	1,02	1,25
Legemeldt 1-16 dager	1,2	1,1	1	1	1,1	1,1	1,09
Legemeldt > 16 dager	7,2	6,8	5,9	6,2	6,4	6	5,68
Legemeldt totalt	8	8	7	7	8	7,1	6,77

Nærværsarbeidet er forankret i kommunens HMS/IA handlingsplan, som ble oppdatert og vedtatt i AMU i 2016. Målsetting med planen er å strukturere og øke nærværsarbeidet i Lier kommune, samt styrke og systematisere fraværsoppfølgingen.

Samarbeidet med NAV arbeidslivssenter Buskerud og bedriftshelsetjenesten fokuserer ytterligere på områder som støtte til enkelt virksomheter, ledere og overfor hver enkelt sykemeldt. Det ble i 2017 iverksatt et program for gjennomføring av kurs i funksjonsvurdering i alle virksomheter. Dette har som mål å redusere fravær ytterligere.

Bedriftshelsetjenesten (BHT)

Bedriftshelsetjenesten (BHT) skal sikre et godt faglig og forsvarlig løpende tilbud til alle våre medarbeidere. BHT har en fast representant i AMU og er en viktig samarbeidspartner i oppfølging av enkeltansatte, både for forebygging av sykefravær og i oppfølgingsarbeidet. BHT er også aktive i oppfølgingen av enkelte virksomheter. Handlingsplan for BHT ble revidert i 2017.

Dagens avtale med Synergi Helse utløper 1. mai 2018, og ble i 2017 lyst ut anbud.

Medarbeidertilfredshet – ny undersøkelse: 10-faktor

Lier kommune gjennomfører medarbeiderundersøkelse hvert annet år, som del av kommunens kvalitets - og forbedringsarbeid.

I 2017 tok kommunen i bruk KS sin nye medarbeiderundersøkelse, 10-FAKTOR. Denne undersøkelsen er forskningsbasert og har fokus på både ledelses- og medarbeiderutvikling, med særlig vekt på mestring, motivasjon og mening. De ti faktorene i undersøkelsen måler forhold som er avgjørende for å oppnå gode resultater og som kan påvirkes gjennom målrettet utviklingsarbeid.

På overordnet nivå scorer Lier kommune 0,1 prosentpoeng under landsgjennomsnittet på to av faktorene (Mestringsorientert ledelse og Mestringsklima). På øvrige faktorer ligger vi likt som landsgjennomsnittet.

Se tabell under for resultater på alle faktorer.

Faktor	Navn	Lier kommune	Norge	Beskrivelse
Faktor 1	Oppgavemotivasjon	4,3	4,3	Motivasjon for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende. (Også kalt indre jobbmotivasjon)
Faktor 2	Mestringstro	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Faktor 3	Selvstendighet	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Faktor 4	Bruk av kompetanse	4,3	4,3	Medarbeidernes opplevelse av å få brukt egen jobbrelevant kompetanse på en god måte i sin nåværende jobb.
Faktor 5	Mestringsorientert ledelse	3,9	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Faktor 6	Rolleklarhet	4,3	4,3	Høy rolleklarhet innebærer at forventningene til de jobben medarbeideren skal gjøre er tydelig definert og kommunisert.
Faktor 7	Relevant kompetanseutvikling	3,7	3,7	Relevant kompetanseutvikling er avgjørende for at medarbeiderne til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet, og er avgjørende for kvaliteten på de tjenester som leveres, uansett hvilken type tjeneste vi snakker om.
Faktor 8	Fleksibilitetsvilje	4,5	4,5	Medarbeidernes villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.
Faktor 9	Mestringsklima	4,0	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.
Faktor 10	Nytteorientert motivasjon	4,7	4,7	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre, også kalt prososial motivasjon, er en viktig drivkraft for mange og har en rekke godt dokumenterte positive effekter.

Hovedfokuset etter gjennomføring i 2017 har vært oppfølgings- og utviklingsarbeid. I dialog med de lokale medbestemmelsesutvalgene i kommunens virksomheter, har rådmannen prioritert faktorene Mestringsorientert ledelse og Mestringsklima som sentrale utviklingsområder frem mot ny undersøkelse i 2019.

Ansvar for oppfølging av undersøkelsen ligger i linjen og følges opp gjennom ledernes resultatavtaler, rapportering, virksomhetsvise handlingsplaner og i medarbeidersamtaler.

Kvalitetsarbeidet

Kommuneorganisasjonen skal opptre helhetlig og forutsigbart og gi innbyggerne trygghet for at alle får de tjenestene de har krav på. Det fordrer at tjenestene innen de enkelte tjenesteområdene er tydelig definert, og at medarbeidere og brukere må kjenne hvilke kvalitetsstandarder som gjelder. Derfor har det vært gjennomført ulike opplæringstiltak og fagdager for å sette kvalitets- og forbedringsarbeidet på dagsorden i kommuneorganisasjonen.

I 2017 har arbeidet for å øke bruken av det digitale kvalitetssystemet fortsatt hatt høy prioritet.

ØKONOMIEN I REGNSKAPSÅRET – SAMMENDRAG

Regnskapet for 2017 ble fullført torsdag 15. februar 2018 og er med det ferdigstilt innenfor lovens frist og oversendt revisjonen og ssb (KOSTRA) samme dag.

Regnskapsåret 2017 viser driftsinntekter på 1,797 mill. kr og et netto driftsresultat på 33,4 mill. kr tilsvarende 1,86 % av driftsinntektene. Merk at dette er for kommunen som egen kasse og ikke som konsern.

Regnskapsåret endte med et mindreforbruk på 9,56 mill. kr i forhold til justert budsjett.

Det er flere forhold som gjør at resultatet har blitt bedre enn budsjett. Viktigst er de høye frie inntektene. Skatteinntektene er høye for både Lier og landet. Dette har samlet sett gitt vesentlig høyere inntekter.

Virksomhetene har et netto underskudd på 24,6 mill. kr. tilsvarende 1,9 %. Dette er noe lavere enn prognosene fra 2. tertial.

Skatteinntektene har over flere år blitt høyere enn anslagene fra finansdepartementet. Tidligere har dette særlig vært tilfelle i Lier, som har hatt en sterkere befolkningsvekst enn det som har ligget inne som forutsetninger. De siste to årene har skatteinntektene blitt vesentlig høyere for landet samlet sett. Dette har Lier hatt glede av både direkte og indirekte pga. skatteutjevningen.

Sammenhengen mellom netto driftsresultat og regnskapsmessig resultat går via avsetninger. Dette er satt opp under.

Oversikt over hovedstørrelser i regnskapet 2017

Minus er overskudd, pluss er underskudd

Tall i 1000 kr	Avvik	%
Grunnskole	6 104	2,1 %
Barnehage	-27	0,0 %
Helse og omsorg	14 830	5,7 %
Velferd	14 733	5,0 %
Kultur	429	1,2 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	-1 833	-2,3 %
Plan/Samfunn	-7 295	-27,5 %
Fellestjenester, ledelse og politikk	-2 297	-2,6 %
Virksomhetene totalt	24 644	1,9 %
Skatt og rammetilsk	-22 894	
Pensjon	-7 504	
Rente og rentekomp	-4 791	
Integreringstilsk	-2 303	
Utbytte	1 700	
Annet	1 590	
Totalt fellesområdene	-34 202	-1,4 %
Overskudd	-9 558	

2017	Regnskap	Regulert budsjett
Netto driftsresultat	33 436 064	20 562 828
- Avsetninger og overføringer til investeringer	69 199 974	63 097 627
+ Bruk av avsetninger	45 321 934	42 534 799
= Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	9 558 024	-

DRIFTSREGNSKAP 2017

Hovedtall fra regnskap 2017

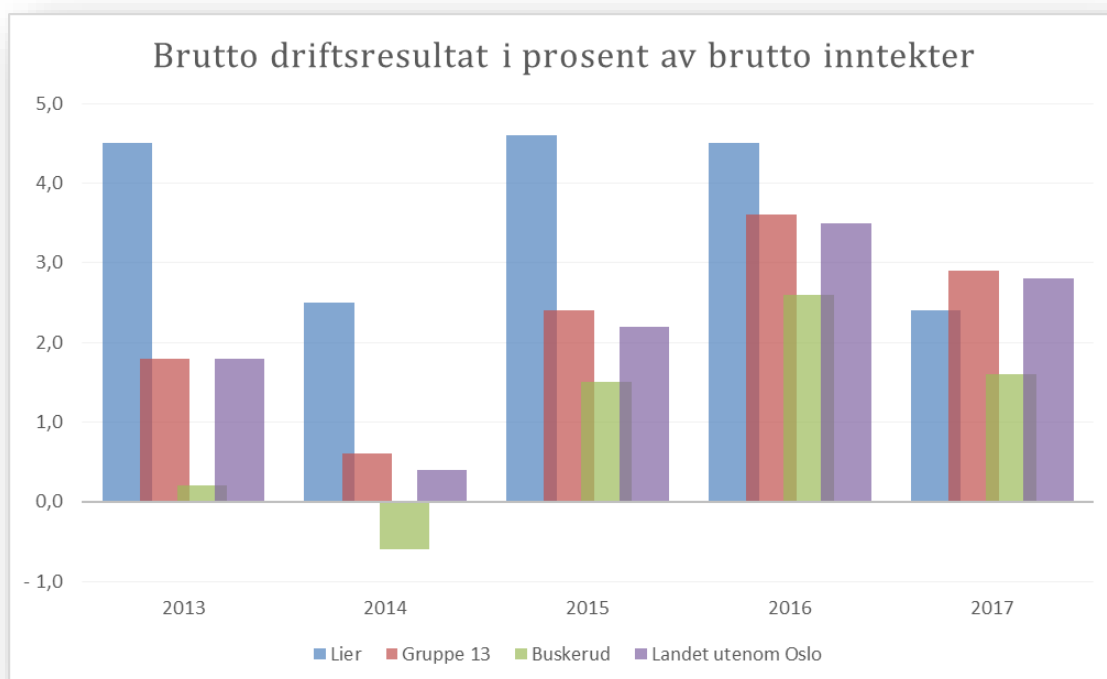
1000 kr	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2017 opprinnelig	Regnskap 2016
Driftsinntekter	1 797 316	1 692 348	104 968	1 500 278	1 713 115
Driftsutgifter	1 754 433	1 574 287	180 147	1 372 611	1 631 320
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	42 883	118 061	-75 178	127 667	81 795
Finansinntekter	20 853	22 780	-1 927	22 780	33 633
Finansutgifter	114 558	120 278	-5 720	127 278	136 298
Motpost avskrivninger	84 259	0	84 259	0	74 714
NETTO DRIFTSRESULTAT	33 436	20 563	12 873	23 169	53 843
Bruk av avsetninger	45 322	42 535	2 787	4 355	18 862
Nye avsetninger	69 200	63 098	6 102	27 524	44 419
REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	9 558	0	9 558	0	28 287

Brutto driftsresultat er overskuddet av driftsinntektene kommunen har igjen etter at de løpende driftsutgiftene er dekket (utenom renter og avdrag, inklusiv avskrivninger).

Netto driftsresultat er overskudd etter rente- og avdrag (eksklusiv avskrivninger). Dette tilsvarer omtrent den andelen av driftsinntektene som kommunen fritt kan benytte til finansiering av investeringene eller avsetninger til senere bruk.

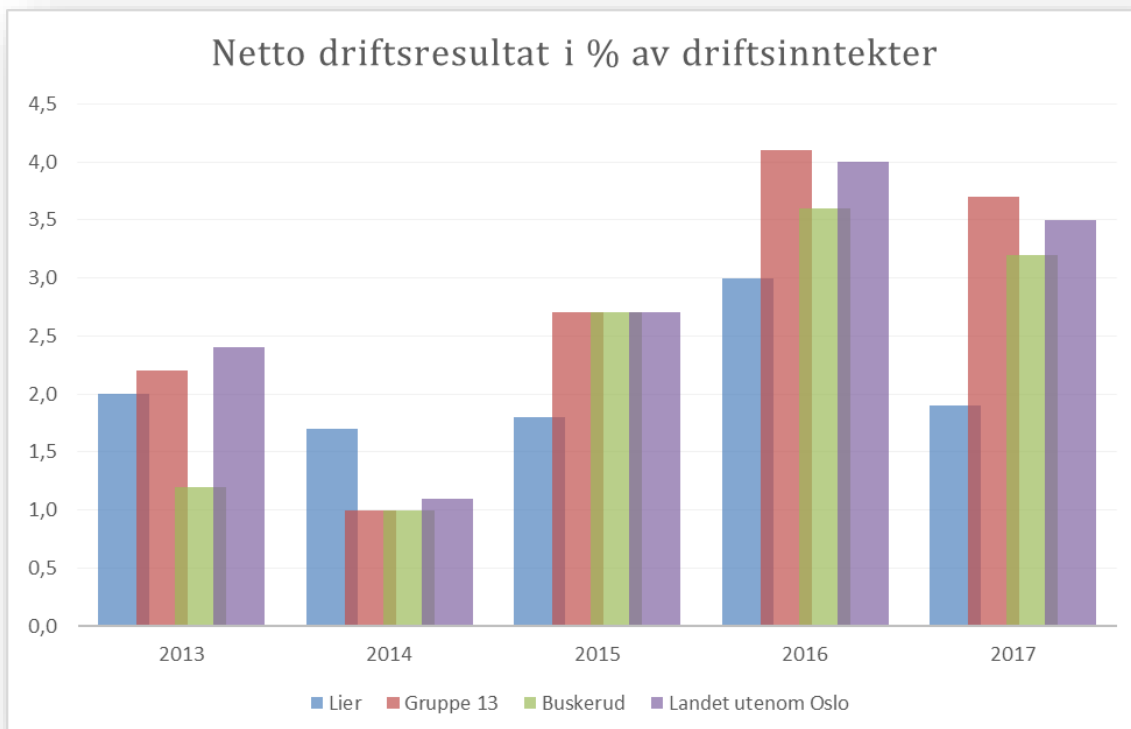
Lier kommune har i 2017 et netto driftsresultat på 33,4 mill. kr (1,8 % av driftsinntektene) og et regnskapsmessig resultat på 9,6 mill. kr.

Figurene under bygger på foreløpige konserntall fra KOSTRA for 2017

Brutto driftsresultat viser resultatet før finanstransaksjoner (renter og avdrag) inklusiv avskrivninger (kostnad på verditapet av anleggsmidlene).

Lier har over tid hatt høyere brutto driftsresultat enn sammenligningsgruppene i grafen. Dette har jevnet seg ut i 2017.

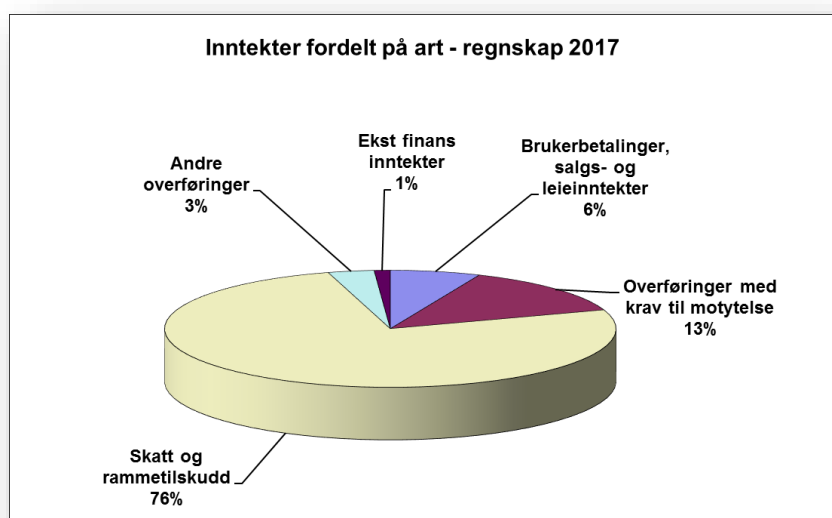

Netto driftsresultat viser resultatet inkl. finanstransaksjoner (renter og avdrag) uten avskrivninger (nedbetalingen på lån, avdragene, «erstatte» avskrivningskostnaden)

Lier har de tre siste årene hatt et netto driftsresultat som ligger over anbefalt nivå. I 2017 endte driftsresultatet på 1,9 % for kommune-kassa. Hvis en tar kommunale foretak, interkommunale samarbeider og interkommunale selskaper (Konserntall) er netto driftsresultat 1,8 %.

Inntektssiden

Inntekter fordelt etter art

Kommunens største inntekter er skatt og rammetilskudd. Av overføringer med krav til motytelser utgjør syke-/fødselspenger, tilskudd ressurskrevende tjenester og refusjon for merverdiavgift de største postene. Av brukerbetalinger, andre salgs- og leieinntekter utgjør brukerbetalinger noe over halvparten av inntektene. Ellers utgjør husleieutgifter og kapitalinntekter fra vann og avløps gebyrer de største postene.

	Endring	Andel			
	2016-2017	2014	2015	2016	2017
Brukerbetalinger, salgs- og leieinntekter	2,1 %	10,7 %	6,2 %	6,6 %	6,5 %
Overføringer med krav til motytelse	7,5 %	12,9 %	14,6 %	12,9 %	13,3 %
Skatt og rammetilskudd	3,2 %	73,0 %	76,0 %	76,4 %	75,8 %
Andre overføringer	60,6 %	1,8 %	1,9 %	2,1 %	3,3 %
Ekst finans inntekter	-38,0 %	1,6 %	1,4 %	1,9 %	1,1 %
Totalt	4,1 %	100 %	100 %	100 %	100 %

I hovedsak er inntektsbildet som tidligere, det er noen mindre endringer i beløp på de minste postene, dette fremstår som høy prosentvis endring.

Skatt og rammetilskudd

1000 kr	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2017 opprinnelig	Regnskap 2015
Rammetilskudd	523 008	531 724	-8 716	531 724	517 698
Skatteinntekter	854 427	822 817	31 610	822 817	817 487
Sum	1 377 435	1 354 541	22 894	1 354 541	1 335 185

Budsjettet for skatt og rammetilskudd i 2017 ble lagt på samme nivå som statsbudsjettets anslag for 2017. Dette hadde sammenheng med et fall i befolkningsveksten i Lier som tidligere hadde bidratt til noe høyere skatteinntekter.

2017 ble et meget godt skatteår og nesten like bra som 2016. Lier fikk skatteinntekter på 23 millioner over budsjett justert for redusert rammetilskudd pga. skatteutjevningen.

Lier hadde en skatteinngang som var på 11,5 % over landsgjennomsnittet i 2017, opp fra 10,6 % i 2016. Dette er en videreføring av en positiv trend de siste fire årene og bidrar til varig høyere skatteinntekter. I inntektssystemet er det imidlertid en inntektsutjevning mellom kommunene. Kommuner med høyere skatt enn landsgjennomsnittet blir trukket 60 % av inntekten over landssnittet. Disse midlene fordeles til kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Dette gjør at skatteinngangen for landet får den største påvirkningen på Liers frie inntekter. Lier satt igjen med 3,3 % høyere skatteinntekter enn landsgjennomsnittet i skatt etter trekk i rammetilskuddet.

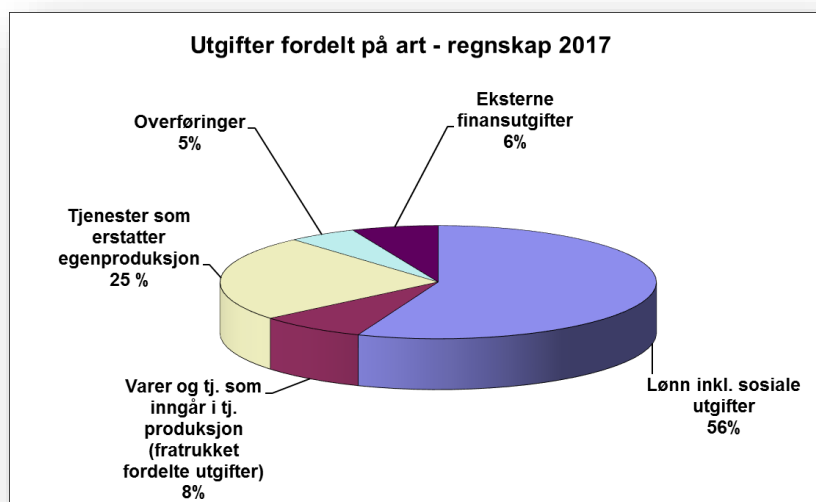
Andre generelle statstilskudd/refusjoner

1000 kr	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2017 opprinnelig	Regnskap 2016
Tilskudd ressurskrevende tjenester	-54 570	-46 756	-7 815	-42 776	-47 775
Investeringstilskudd reform 97	-790	-797	7	-797	-1 376
Komp. tilskudd omsorgsboliger	-1 660	-1 320	-340	-1 320	-1 784
Integreringstilskudd flyktninger	-54 038	-51 613	-2 425	-21 710	-29 807
Rentekompensasjon skolebygg	-767	-1 503	736	-1 503	-1 264
Rentekompensasjon kirkebygg	-160	-303	143	-303	-240
Sum	-111 986	-102 292	-9 694	-68 409	-82 246

Tabellen over viser andre generelle statstilskudd og refusjoner.

Dette inntektsområdet fikk totalt sett merinntekter på 9,7 mill. kr. Merinntektene skyldes i hovedsak økt tilskudd for ressurskrevende tjenester, som henger sammen med økte kostnader og økt integreringstilskudd. Integreringstilskuddet har økt fra 2015 og 2016 etter økt mottak og etablering av bofellesskapene for enslige mindreårige flyktninger. Veksten er i sin helhet lagt til flyktning tjenesten og bofellesskapene.

Utgifter fordelt etter art

Lønn inklusive sosiale kostnader utgjør 56 % av kommunens utgifter. Tjenester som erstatter egenproduksjon er blant annet kjøp av tjenester fra de interkommunale selskapene og utbetaling til private barnehager.

	Endring	Andel			
	2016-2017	2014	2015	2016	2017
Lønn inkl. sosiale utgifter	8,5 %	55,4 %	54,1 %	54,4 %	56,0 %
Varer og tj. som inngår i tj. produksjon (fratrasket fordelte utgifter)	5,1 %	9,7 %	11,4 %	8,0 %	8,0 %
Tjenester som erstatter egenproduksjon	3,9 %	21,6 %	21,1 %	24,9 %	24,5 %
Overføringer	14,5 %	7,0 %	5,4 %	4,7 %	5,1 %
Eksterne finansutgifter	-15,9 %	6,3 %	8,0 %	8,1 %	6,4 %
Totalt	5,4 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Lønn og sosiale kostnader

Tabellen under gir oversikt over lønnsutgiftene. En del inntekter har direkte sammenheng med lønnsutgiftene. Noen av disse er tatt med i oppstillingen.

1000 kr	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2017 opprinnelig	Regnskap 2016
Lønn fast ansatte (010-019)	644 774	632 921	11 853	598 958	601 719
Vikarer (020-029)	69 723	51 690	18 032	21 074	59 109
Ekstrahjelp (030)	8 745	4 004	4 741	2 977	4 218
Overtid (040)	12 376	3 890	8 486	3 461	11 348
Annet (050-070,089)	44 877	44 778	100	35 234	38 975
Godtgjøring folkevalgte (080)	6 084	6 045	39	6 000	5 984
Sum lønn	786 580	743 328	43 252	667 704	721 352
Pensjonspremie (090-094)	90 481	94 271	-3 790	88 369	86 091
Arbeidsgiveravgift (099)	115 661	111 769	3 892	105 438	106 615
Sum sosiale utg.	206 142	206 040	102	193 807	192 707
Oppgaveplikt. utg./godtgjøringer (160-165)	6 109	6 651	-542	6 566	6 165
Sum oppgaveplikt. utg./godtgjøringer	6 109	6 651	-542	6 566	6 165
SUM UTGIFTER	998 831	956 020	42 811	868 077	920 224
Refusjon sykelønn (710-711)	-44 932	-30 018	-14 914	-576	-40 619
Refusjon lærlinger (731)	-989	-850	-139	-850	-785
NETTO UTGIFTER	952 910	925 152	27 758	866 651	878 820

Refusjon sykelønn må ses i sammenheng med vikarer, ekstrahjelp og overtid.

Brutto lønnsutgifter viser et forbruk på 999 mill. kr. Korrigert for de mest lønnsrelaterte refusjonene, er det et netto forbruk på 953 mill. kr. Totalt sett er det brukt 27,7 mill. kr mer enn budsjettert.

Pensjon:

Kommunen har pensjonsordning for lærere i Statens pensjonskasse og øvrige ansatte i Kommunal landspensjonskasse (KLP).

Kommunene utgiftsfører en beregnet langsiktig pensjonskostnad, uavhengig av det enkelte års utbetalinger til pensjonsleverandørene. Beregningen er etter statlige føringer.

Den beregnede pensjonskostnad får kommunen oppgitt fra sine pensjonsleverandører mot slutten av hvert år, med endelige tall først i januar året etter (aktuarberegninger). Differansen mellom hva kommunen utgiftsfører og det som faktisk utbetales til pensjonsleverandørene må dekkes inn i løpet av kommende syv års periode (tidligere ti og 15 års periode). Med denne ordningen ”dytter” kommunene vesentlige pensjonskostnader foran seg.

I 2017 var innbetalingene høyere enn utgiftsføringen, slik at premieavviket økte med 3,1 mill. kr. Samlet sett utgjør premieavviket ved utgangen av 2017 83,1 mill. kr.

Lønnsreserven:

1000 kr.	Beløp
Budsjettert lønnsreserve opprinnelig budsjet	14 749
Kompenserte lønnsoppgjør	14 756
Lønnsreserve pr. 31.12	-7

Lønnsreserven er en avsetning av midler for å kompensere virksomhetens økte utgifter som følge av lønnsoppgjør. Budsjettering skjer ut i fra makrotall for forventet lønnsutvikling, blant annet fra

signalene i statsbudsjettet. Når de faktiske tillegg for kommunens ansatte er ferdig beregnet, vil det normalt være noe avvik. Det var satt av budsjettt til et oppgjør på 2,7 %,

faktisk lønnsoppgjør endte på 2,4 %. Som beskrevet i tertialrapportene var det et lønnsoppgjør fra 2016 som ikke var kompensert i rammene. Lønnsreserven (budsjett for lønnsoppgjør) ble brukt for å kompensere virksomhetene for dette. Totalt ble derfor utgiftene til lønnsoppgjør likt budsjett.

Netto utgifter pr. virksomhet og utvalg

I dette avsnittet presenteres økonomiske resultater pr. virksomhet og politisk utvalg.

Alle virksomheter omfattes av den vedtatte ordningen med overføring av over- og underskudd. Ordningen er slik at virksomheten får overført det årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. I følgende tabeller er det i tillegg til årets resultat derfor vist hva som er saldo over-/underskudd ved årets slutt (UB).

Når man går igjennom tabellene, er det også viktig å være klar over at en virksomhet bruker av tidligere års overskudd ved å gå med underskudd i regnskapsåret. Dette innebærer at vi skiller mellom underskudd og udekket underskudd, der kun sistnevnte betraktes som negativt (i forhold økonomistyringen) ettersom virksomheten da ikke har tidligere års overskudd å bruke av. Virksomheter med fondsmidler som går med underskudd er ikke skjermet av begrensningen på 300 000 kr mht. hva om trekkes fra overskuddsfondet til virksomheten. Det er ingen begrensning på hvor mye fondsmidler som trekkes ved overforbruk for virksomheter som kan dekke overforbruket med bruk av overskuddsfond.

Tjenesteområdene

For over og underskuddsordningen er - overskuddsfond og + underskuddsfond

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Resultat	UB over- /undersk.	Utv
Felles grunnskole	9 462	9 219	243		GBK
Gullaug skole	15 225	15 483	-258	-1 309	GBK
Hegg skole	30 612	30 378	234	1 434	GBK
Egge skole	10 836	10 753	82	-145	GBK
Oddevall skole	8 088	7 880	208	-20	GBK
Nordal skole	4 845	4 758	87	0	GBK
Hallingstad skole	21 055	20 580	475	536	GBK
Hennummarka skole	22 056	21 605	451	1 728	GBK
Heia skole	17 509	17 641	-132	-911	GBK
Lierbyen skole	19 467	19 260	207	0	GBK
Tranby skole	32 874	32 452	422	98	GBK
Høvik skole	66 376	64 282	2 094	764	GBK
Syilling skole	25 489	23 975	1 513	0	GBK
PP-tjenesten	12 910	12 430	479	-1 470	GBK
Sum Grunnskole	296 802	290 698	6 104	705	
Felles barnehager	180 244	179 672	573		GBK
Linnesstranda barnehage	5 999	5 995	4	-1 335	GBK
Dambråtan barnehage	7 599	8 196	-597	-2 833	GBK
Hennummarka barnehage	6 441	6 448	-7	-499	GBK
Sum Barnehage	200 284	200 311	-27	-4 667	
Vedtakskontoret	9 513	9 741	-228	-463	HSO
Felles omsorg	16 479	16 718	-238		HSO
Lege, legevakt og samhandlingsreformen	23 839	24 300	-461		HSO
Rehabilitering	0	0	0	0	HSO
Frogner sykehjem	-277	1	-277	0	HSO
Hjemmetjenesten Ytre Lier	64 464	56 686	7 778	1 552	HSO
Nøstehagen bo- og omsorgssenter	36 558	33 871	2 687	0	HSO
Liertun sykehjem	36 240	34 687	1 553	0	HSO
Kjøkken	9 683	10 165	-482	-3 095	HSO
Bratromveien 7/9/11 og Frogner bofellesskap	16 103	13 708	2 395	0	HSO
Fosshagen	60 696	58 591	2 105	0	HSO
Sum Helse og Omsorg	273 298	258 468	14 830	-2 006	

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Resultat	UB over- /undersk.	
Felles velferd	-10 528	-13 102	2 574		HSO
Helsetjenesten	15 630	16 926	-1 296	-786	HSO
Habilitering	29 755	29 790	-35	3 265	HSO
Psykisk helse	22 238	25 226	-2 987	-1 236	HSO
Barnevernstjenesten inkl EMI boliger	57 738	53 315	4 423	2 090	HSO
Sosialtjenesten	46 040	44 372	1 669	2 700	HSO
Flyktningetjenesten	24 896	25 176	-279	-579	HSO
Omsorgslønn, pers. ass. støttekontakter m.m.	19 893	14 278	5 615		HSO
Ytre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	58 359	53 962	4 396	1 289	HSO
Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	35 919	34 163	1 756	596	HSO
Tjeneste til voksne med funksjonsnedsettelse	367	353	14	14	HSO
Lier voksenopplæring	7 747	8 864	-1 117	-734	HSO
Sum Velferd	308 055	293 323	14 733	6 619	
Kulturskolen	6 444	6 424	20	41	GBK
Lier Bibliotek	5 489	5 492	-3	-80	GBK
Kultur og fritid - Kultur*	14 818	14 506	312	-215	GBK
Kultur og fritid - Park og idrett	8 090	7 988	101		MU
Sum Kultur	34 841	34 411	429	-254	
Planseksjonen (inkl. små avløp)	5 937	8 052	-2 114	-1 858	PU
Landbruksforvaltningen	3 393	3 662	-269	-2 704	MU
Sektor Samfunn	9 921	14 832	-4 911	-1 744	MU
Sum Plan/Samfunn	19 251	26 546	-7 295	-6 306	
Kommunekassa	4 166	5 547	-1 381	-3 300	FM
Rådmannsteamet	13 023	13 191	-168	0	FM
IKT enheten	13 093	12 860	233	1 556	FM
Stab/støtte (felles)	0	-366	366		FM
Rådgivningsenheten	8 988	10 442	-1 455	-2 151	FM
Økonomi, innkjøp, statistikk og rapporteringse	8 059	8 471	-412	-2 150	FM
Service, informasjon og dokumentenheten	19 349	19 829	-480	-1 931	FM
HR enheten	18 879	17 880	999	-1 828	FM
Sum Fellestjenester, ledelse og politikk	85 557	87 853	-2 297	-9 804	
Fellesområdet - Generelt	-1 310 936	-1 284 982	-25 954		FM
Fellesområdet - Kirke, gravlunder og tilskudd a	14 579	13 269	1 310		FM
Andel Lier eiendom KF	78 269	80 103	-1 833		FM
Sum Fellesområdet - Overordn., selskaper,	-1 218 087	-1 191 610	-26 477		
Sum Totalt	0	0	0	-15 713	

*Over-/underskuddsfondet er summen av Kultur og Park og idrett

Under «Fellesområdet – Generelt» er overskuddet på 9,6 mill. kr regnskapsført

Over-/underskudd fordelt på politiske utvalg

Minus er overskudd, pluss er underskudd	Regnskap	Bud. 2017	Resultat	UB over- underskudd
1000 kr.	2017	revidert		
Grunnskole-, Barnehage- og Kulturutvalget	523 836	517 431	6 405	-4 216
Helse-, Sosial- og Omsorgsutvalget	581 353	551 791	29 562	4 613
Miljøutvalget	21 404	26 483	-5 079	-4 448
Planutvalget	5 937	8 052	-2 114	-1 858
Formannskapet	-1 132 531	-1 103 756	-28 774	-9 804
Sum utvalg	0	0	0	-15 713

Avvik på utvalgsnivå er kommentert under tjenesteområdene. Fellesområdet er kommentert under økonomikapittelet.

Overføring av over- og underskudd

Virksomhetene får overført årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. til et fond.

Nytt for 2017 er at alle virksomheter med nye virksomhetsledere får slettet sitt underskuddsfond. Dette for å gi ny virksomhetsleder mulighet til å starte på nytt. Ved overskuddsfond får ny

virksomhetsleder dette til disposisjon for å unngå unødvendig forbruk i overgangsfasen. Over- og underskuddsordningens aggregerte overskudd økes derfor med 5,75 mill. kr, og fondet utgjør 15,7 mill. kr ved utgangen av 2017.

1000 kr.	
Saldo IB 2017	-9 962
Saldo UB 2017	-15 713
Diff. (endring i o/u fond)	-5 751

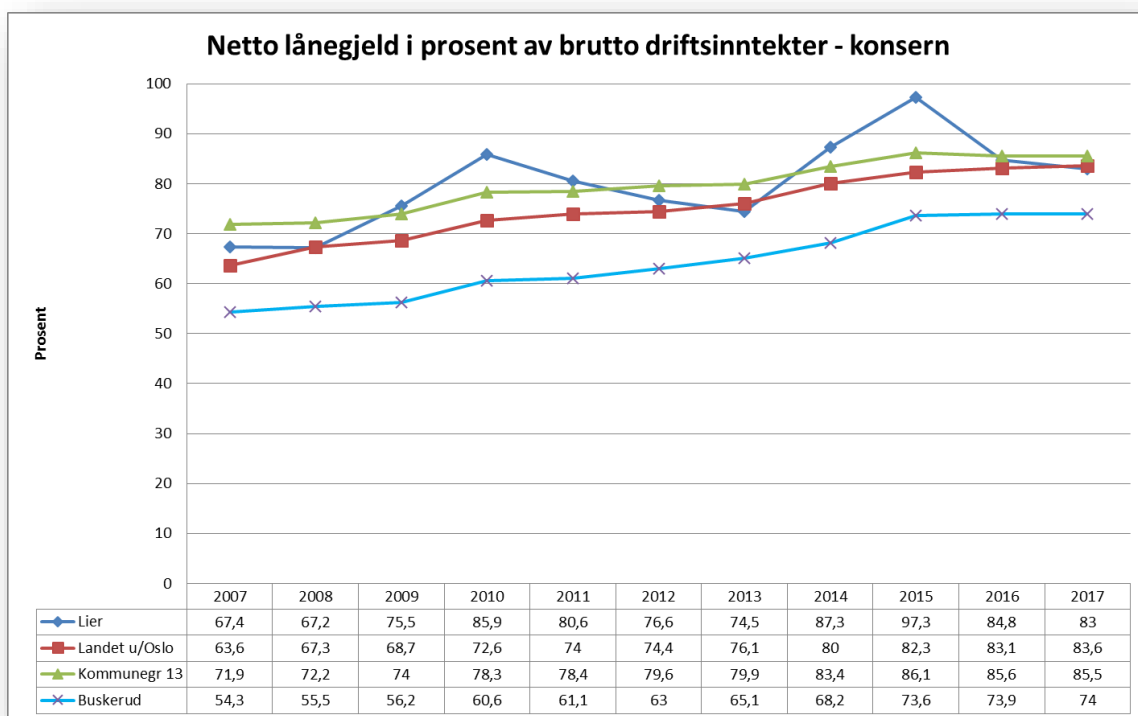
Virksomhetene, som er en del av over- og underskuddsordningen, har samlet sett et regnskapsmessig overforbruk på 17,7 mill. kr. Av overskudd på enkeltvirksomheter går 0,2 mill. kr til inndekning av tidligere års underskudd. Av underskudd på enkeltvirksomheter dekkes 1,8 mill. kr av tidligere års overskudd. Om lag 6,8 mill. kr. av underskuddsfond er slettet som en følge av nye virksomhetsledere.

Finansforvaltningen

I henhold til finansforskriften er det utarbeidet en egen rapport for finansforvaltningen som behandles politisk samtidig med årsrapporten.

Lånegjeld

I Handlingsprogrammet er det et intensjonsmål at gjeldsgraden ikke skal være høyere enn 100 % av driftsinntektene. Vi ser at enkeltkommune svinger mer, og vil være preget av enkeltprosjekter, enn grupperinger av kommuner.

Alle sammenligningsgruppene har fra 2007 hatt en økende lånegjeld. Fra 2010 til 2013 hadde Lier en synkende andel. I 2014 og 2015 har lånene for Hegg skole og Fosshagen økt gjeldsgraden. Nedgangen i 2016 og 2017 gjør at Lier ligger på nivå med Kommunegruppe 13 og landet.

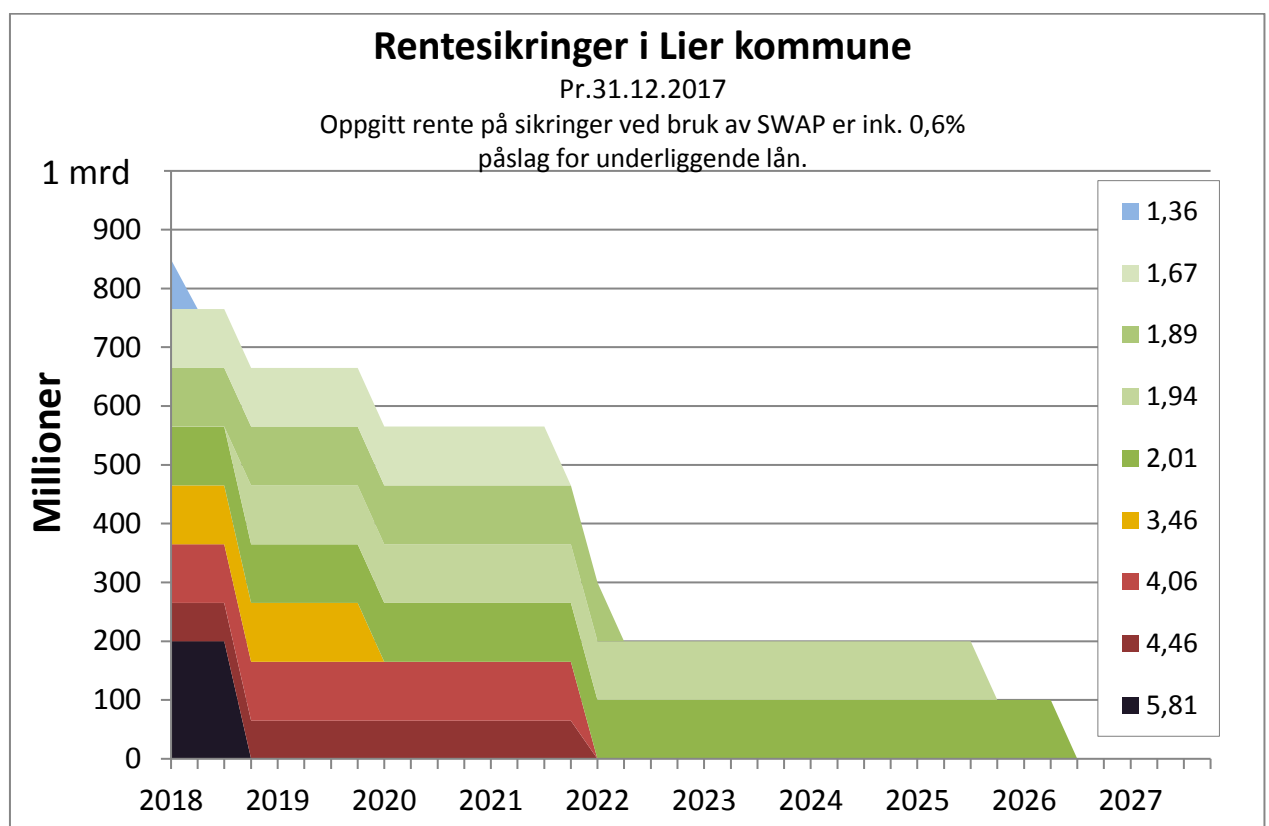
Gjeldsgraden i vekstkommuner som Lier, kan forventes å være noe høyere enn gjennomsnittet for landet. Samtidig har Lier en lav andel kommunale barnehager som drar noe i motsatt retning. Kapitaltilskuddet til private barnehager kan sees i sammenheng med finansforvaltningen. Det er imidlertid ikke gjort her.

Renter

Netto rentekostnad har i 2017 vært svært nær budsjettforutsetningene. Netto gav rentene et overskudd på 3,8 mill. kr.

Kommunen har rentesikringer på 849 millioner. pr 31.12.2017. Dette er noe høyt, men flere av sikringene har liten risikoreduserende effekt, ettersom rentenivået er vesentlig lavere i dag enn når disse sikringene ble inngått.

De nye sikringene er mer relevante for dagens rentenivå og/eller de strekker seg lenger frem i tid. Samtidig som rentesikringer gir en forutsigbarhet, er det krevende for flere kommuner at samlet gjeldsgrad ikke nødvendigvis er mindre når sikringene går ut, og at rentekostnader da kan gå opp. Kommunen er oppmerksom på denne potensielle utfordringen. Når mange rentesikringer går ut over korte tidsperioder frem i tid for Lier, er det vurdert som relativt uproblematisk, ettersom rentenivået på disse sikringene er relativt høyt i forhold til dagens renteprognoser for det samme tidsrommet.

Figuren over viser rentesikringene i Lier i millioner kroner, rente pr. sikring og gjenværende løpetid. Der rentesikringer er gjort med rentebytteavtaler dvs. SWAPER, er det lagt til et rentepåslag som tilsvarer kommunens rentebetingelser på serielån i kommunalbanken på 0,6%.

INVESTERINGSREGNSKAPET

Lier har en praksis på at budsjettene til investeringsprosjekter følger prosjektets faktiske gjennomføringstakt, hvor prosjektene blir gjort opp ved ferdigstillelse. Dette gjør at prosjekter i investeringsoversikten (regnskapshefte) kan fremstå med vesentlig avvik i forhold til budsjett, uten at prosjektet derav har overdekning. Prosjekter som får forskyvning frem i tid fremstår i regnskapet med overskudd. I praksis blir ubrukte midler på prosjektet overført til kommende år slik at det foreligger midler når gjennomføringen skjer.

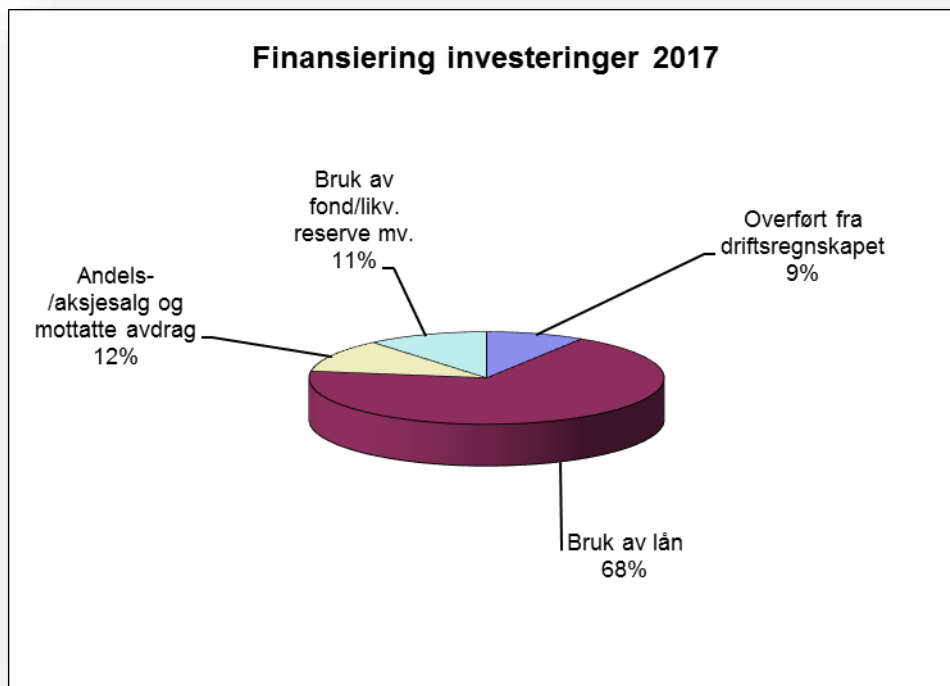
I forslaget til vedtak blir ubrukte midler, for prosjekter som ikke er avsluttet, bevilget opp på respektive prosjekt 2017.

Hovedtall fra regnskap 2017

1000 kr	Regnskap 2017	Bud. 2017 revidert	Bud. 2017 opprinnelig	Regnskap 2016
Utgifter	184 257	632 440	224 251	191 207
Inntekter	67 300	123 402	68 478	153 489
Finansieringstransaksjoner	73 320	53 612	53 213	73 395
Finansieringsbehov	190 278	562 649	208 986	111 113
Finansiering:				
Bruk av lån	130 068	504 321	178 986	55 231
Andels-/aksjesalg og mottatte avdrag	22 089	15 000	15 000	15 241
Overført fra driftsregnskapet	17 078	17 078	15 000	10 000
Bruk av fond/likv. reserve mv.	21 042	26 250	0	30 641
Sum finansiering	190 278	562 649	208 986	111 113
Udekket(-)/til disposisjon (+)	0	0	0	0

Udekket/til disposisjon i investeringsregnskapet er totalt mindre- og merforbruk på prosjekter hvor det har vært aktivitet i 2017. Forskjellen mellom hva som er planlagt brukt på investeringer (revidert budsjett) og hva som er faktisk brukt i ett år (regnskap) skyldes vanligvis tidsmessige forskyvninger av investeringsprosjektene. Dette gjelder også finansieringspostene. Underskudd/overskudd registreres normalt når et prosjekt er avsluttet.

Investeringsregnskapet posteres pr. prosjekt. Dette medfører at det gjennomføres fondsavsetninger hvis finansiering som salgsinntekter, refusjoner osv. overstiger årets utgift. Tilsvarende vil det bli brukt fra fond året etter for å finansiere utgiftene som forutsatt. Slike posteringer, sammen med tidsmessige forskyvninger, innebærer at det gjennomgående vil være høyere summer i regnskapet enn budsjettet på disse postene. Totalt mer-/mindreforbruk på prosjektene rapporteres underveis når dette avdekkes, eller ved prosjektets slutt.

Figuren over viser hvordan investeringene i 2017 ble finansiert. Bruk av lån er betraktelig økt fra 2016. Dette skyldes at statstilskuddet for Fosshagen kom i 2016, pålydende 113 mill.kr.

Avslutning diverse investeringsprosjekter			
Prosjekt	Budsjett	Forbruk	Restbeløp
8440 Høvik/Stoppen - garantikostnader		431 587,50	-431 587,50
8442 Hennummarka skole - ny lufting i tak	200 000	0,00	200 000,00
8513 Ombygging biblioteket	300 000	314 629,62	-14 629,62
8527 Innkjøp varmtvannsbehandlings-utstyr	300 000	343 750,00	-43 750,00
8529 Literaturformidling på digitale tavler	100 000	101 413,80	-1 413,80
9499 Mulighetsstudie Fosshagen	1 000 000	1 194 310,00	-194 310,00
9739 Kulturskolen Stoppen	13 302 914	11 333 799,11	1 969 114,00
Avsettes ubundet kapitalfond			1 483 423,08

Tabellen over viser investeringsprosjekter som er ferdig og skal avsluttes. Større enkeltstående investeringsprosjekter avsluttes som egne politiske saker.

Status for investeringsprosjektene-bygg i 2017:

Prosj.nr	Prosjekt	Bevilget tom 2017	Bevilgn. Ut over 2017	Sum bevilget	Brutt	Prognose	Utføres	Hva som gjøres	Kommentarer
	Bygg								
8440	Høvik/Stoppen skole	-	-	0	432	432	2016-2017	Restarbeider i innbyggingsprosjekt. Reklamasjon samspillemodell.	Avsluttes.
8442	Hennemarka skole	200	-	200	-	0	2017-2018		Prosjektet anbefales avsluttet og restbeholdt overføres annet formål.
8495	Heia Berntskall	49 290	-	49 290	46 118	46 118	-2016		Prosjektet er i reklamasjonsstadi.
8503	Hegg skole	350 000	-	350 000	336 810	340 810	2013-2017	Ny Hegg skole	Avsluttes. Rapport utarbeides. Avsettning for reklamasjon medtas i sluttrapport.
8506	Egge skole, ventilasjonsanlegg	4 000	16 213	20 213	3 159	20 213	2015-2020	Fase 1 ventilasjon. Fase 2 oppgr. adm. flyt inkl. ny ventilasjon.	Fase 1 ferdig. Fase 2 planlegges 2019-2020, men må ses opp i mot skolebudsjettsanalyse.
8507	Oldervall skole, ventilasjonsanlegg	7 849	-	7 849	8 606	8 679	2013-2017	Nye ventilasjonsanlegg oppretting/lyfting monterte kanaler	Prosjektet er ikke avsluttet. Se også 8470. Ytterligere etterarbeid, ikke prissatt, tilkommer i 2017 (lowsedak innkassings av kanaler til noen 1000)
8517	Gullaug skole - utendørs treningspark	741	375	1 116	-	1 116	2018		Gjennomføres 2018
8518	Høvik skole - utendørs treningspark	-	513	513	-	513	2018		Gjennomføres 2018
8519	Tromby skole - oppgradering ventilasjon	2 563	-	2 563	100	2 563	2017-2018	Utbedring av ventilasjonsanlegg	Anbudskonkurranse avholdt. Planlagt gjennomført sommer 2018.
8521	Stoppen skole, vekstsklasse	2 000	-	2 000	371	371	2017	Diverse tilpasninger for vekstsklasser	Prosjektet er flyttet og er følge kommunalsjef innklært i prosjekt 8530 Høvik.
8522	Lierhallen - oppgradering gymsangerom	-	4 100	4 100	3 144	3 466	2017	Oppgradering av gymsangerom.	Prosjektet forventes med et underforbruk som vil fremkomme i sluttrapport.
8526	Oldervall skole - ny lekspark	650	650	1 300	-	1 300	2018		Gjennomføres 2018
8530	Paviljong Høvik skole	-	-	-	21 042	26 250	2017	Ny paviljong	Prognose inneholder reserve på 2 000.
9227	Tilfuktsrom, oppgradering	200	-	200	-	200	2017-2018		Gjennomgang av aggregat og nødvendig utbedringer
9228	SD-anlegg, diverse bygg	5 220	-	5 220	896	5 220	2012-2019	Installere sensor driftsytning på bygg	Prosjektet samkjøres delvis med oppgradering av tekniske anlegg som pågår. Det planlegges enn prosjektkommunikasjonsplan for restbeholdt i løpet av vår 2018.
9238	ENØK-tiltak iht Siemens-rapport	10 151	-	10 151	8 743	10 151	2011-2018	Diverse ENØK-tiltak på bygg	Restbevilgning samkjøres med løpende pågående prosjekter.
9239	Miljøtiltak - omlegging frøingsolje til varme-pumpe	3 450	-	3 450	896	3 450	2016-	Gullaug, Sylling og Lierbyen skoler har oljekjel	Det arbeides med plan for utførelse i 2019-20. Kostnadsprognose tas opp og avhenger av løsning.
9243	Energiavvikling av større kommunale bygg	1 000	-	1 000	461	1 000	-2018		Energiavvikling av alle større bygg er utført i prosjektet tidligere. Det anbefales å benytte nødvendig del av restbeholdt til energimerking av øvrige aktuelle bygg, samt oppdatere eksisterende merking.
9244	Rådhuset - oppgradering underetaler	2 150	-	2 150	1 009	1 009	2016-2017	Elektroavtaler oppgraderes	Prosjektet ferdig. Rest overført til prosjekt 9514 Heggskole. Avsluttes
9486	Erstening Froper sykehjem	401 000	-	401 000	348 482	353 640	2010-2017	Nytt sykehjem	Vil bli avsluttet etter prøveperioden i 2017, med avsettning for reklamasjoner.
9514	Oppgradering Heggskole	6 500	-	6 500	7 941	8 879	2016-2017	Ombygg av sal og nye WC. Erklæring av ventilasjon	Prosjektet er ferdig og sluttet. Overført ressurser fra prosjekt 9244. Mer arbeid er utført, med midler overført fra 9303 og 9228. Det gjenstår derfor utbedringer vedrørende lyd som ikke var inkludert i prosjektet fra Rambøll.
9547	Lierum - oppgradering	14 746	3 588	18 334	4 539	-	2015-	Generell oppgradering	Prosjektet pågår i flere år framover.
9549	Oppgradering Gfstadparken 9	24 000	-	24 000	535	24 000	2018	Vedtak søkt 4/2016.	Byggarbeider pågår. Forventet ferdigstillelse høst 2018.
9739	Kulturskolen Stoppen	13 303	-	13 303	10 675	10 675	-		Dette var opprinnelig midler opp prosjekt 8440, og anbefales brukt for å dekke merforbruk på det prosjektet, for så å avsluttes.
9745	Kleberbergparken - utbyggingsstrategi	-	-	0	3 092	2 491	-2018		Pågår. Ikke bevilgning. Finnes av senere salg.
9329	Rehabilitering Vestsideveien 100	24 740	-	24 740	968	24 740	2017-2019	Tontrahab boliger ungdom+ungeskolene m spes behov	Ført kjøp av eiendommen tidligere på samme prosjektnummer. Eks parkeringsplasser, må bevilges ekstra til 25 stk
9550	Fosslagen fase 2	26 000	100 000	126 000	-	-	-2020		Førprosjekt ferdigstilles august 2017.
9555	Bygg- og eendomsurendringer	-	4 000	4 000	219	4 000	Løpende		Grunnundersøkelser Båbo, skisseprosjekt ASVO, Foss gård etc. Belysningen.
8202	Bygningsmessige IKT-tilpasninger	3 855	-	3 855	2 978	3 855	Løpende		Har bedt om at dette går videre pga. oppgradering WiFi på flere bygg.
9303	Tilaksplan kommunale bygg	27 566	-	27 566	14 843	-	Løpende	Oppgradering bygg og brukertilpasninger	Dette prosjektet løper videre.
9708	Diverse tomtearealer (kjøp/salg)	1 169	-	1 169	149	-	Løpende		Prosjektet pågår.

LIKVIDITET

Likviditet er et mål for kommunens evne til å møte utbetalinger. Minstekravet er at kommunen til enhver tid skal kunne betale sine forpliktelser ved forfall.

Kommunestyret har ansvar for å sikre at kommunen har så god likviditet at de løpende forpliktelser kan dekkes. Likviditetssituasjonen rapporteres til politisk nivå i forbindelse med tertial- og årsrapporteringen, samt i forbindelse med budsjettarbeidet.

Likviditetsanalyse	Anbefaling	2017	2016	2015	2014	2013
Likviditetsgrad 1: OML/KG	>2	2,3	2,8	2,3	2,1	1,8
Likviditetsgrad 2: (Likvider + KF)/KG		1,9	2,2	1,6	1,7	1,3
Likviditetsgrad 3: Likvider/KG	>1	1,1	1,3	0,8	1,2	0,9
Likvider i forhold til driftsinntektene		14,8 %	17,5 %	11,0 %	17,6 %	12,7 %

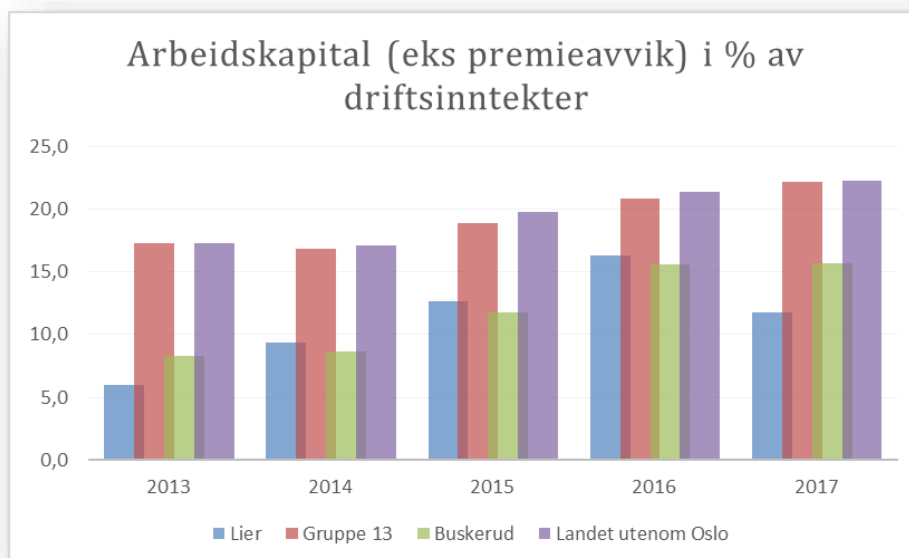
Likviditeten pr. 31.12.2017 er noe lavere enn tilsvarende tidspunkt i 2016. Dette skyldes først og fremst utsettelse av låneopptak for investeringer. Dette for å begrense størrelsen på ubrukte lånemidler.

Likviditeten påvirkes av premieavviket for pensjonsforpliktelsene, hvor kommunen betaler mer enn det som regnskapsføres. Ved utgangen av 2017 har kommunen betalt inn 83,1 mill. kr som ikke er regnskapsført (skal regnskapsføres over syv år). Denne summen er finansiert ved å «låne» likvide midler fra fondsavsetninger og ubrukte lånemidler.

Det viktigste styrbare enkeltforholdet som påvirker den daglige likviditet er tidspunktet for låneopptak til finansiering av investeringsprosjekter. I 2017 ble det ikke tatt opp lån. Når forskyvning av låneopptak ikke lenger gir handlingsrom, må andre tiltak som styrker likviditeten iverksettes. Det forutsettes mindre låneopptak i årene som kommer, som igjen kan medføre en tettere oppfølging av dette den nærmeste tiden. En ytterligere styrking av kommunens fondsreserver vil være viktig i en slik situasjon.

Kommunestyret må sikre likviditeten. Lier har de siste årene hatt en kassakreditt på 100 mill. kr. Kassakreditten har ikke vært benyttet i 2017. Det er allikevel et behov for å ha denne bufferen hvis det i en kortere periode skulle bli negativ likviditet. Kassakreditten må vedtas årlig, dette er vedtatt for 2018 i handlingsprogrammet for 2018-2021 og avtalen er inngått med hovedbankforbindelsen vår DNB.

Arbeidskapitalen

Arbeidskapitalen (omløpsmidler ekskl. premieavvik minus kortsiktig gjeld) skal dekke kommunens daglige pengebehov. Dette er den faktoren som sterkest påvirker likviditetsutviklingen. Lier har frem til og med 2016 hatt en positiv utvikling på arbeidskapitalen (Konserntall). For 2017 er nivået nesten tilsvarende 2015.

FOND

Fondsmidlene er penger kommunen har reservert for fremtidige formål. Utviklingen bestemmes av hvor mye som avsettes og hvor mye som brukes til årets drifts- og investeringsformål.

Tabellen under viser hovedtallene for fondene 31.12.2017 før vedtak:

1000 kr	Beholdning 2016	Avsetning 2017	Bruk 2017	Beholdning 2017	Endring netto kr
Disposisjonsfond	98 136	46 020	27 321	116 834	18 698
Ubundne investeringsfond	9 637	399	0	10 036	399
Bundne driftsfond	29 453	6 102	10 756	24 800	-4 653
Bundne investeringsfond	7 756	18 004	0	25 760	18 004
Sum	67 217	70 525	38 077	177 430	32 448

Avsetninger til fond:

Virksomhet/område	Til bundet fond	Til disp.fond	Begrunnelse
PP-tjenesten	520 000		Inkluderende barnehage- og skolemiljø
Helsetjeneste barn og unge	357 912		Lavterskel psykolog prosjekt
Psykisk helse og rus - Tjenester til voksne	1 133 983		Ressurskrevende brukere
Felles omsorg	1 050 000		Hverdagsrehabilitering
Kultur og fritid - Kultur	525 000		Barnefattigdom
Kultur og fritid - Kultur	30 000		Friluftstilrettelegging
Voksenopplæringen	318 485		Grønn inkludering
SPREDT AVLØP	1 891 175		Selvkostfond
Landbruksforvaltningen	275 802		Tilskudd Prosjekt "Ren mat"
Fellesposter ansvar 700		5 208 589	Avslutning foreldete bundne fond 2016
Fellesposter ansvar 700		28 287 028	Overskudd 2016
Fellesposter ansvar 700		12 524 000	Opprinnelig budsjett
Sum	6 102 357	46 019 617	
Herav disposisjon i regnskapet	6 102 357	0	
Disponeringer med utg.pkt. i budsjett	0	46 019 617	
Totalt regnskapsført	6 102 357	46 019 617	

Overføringer til bundet driftsfond er ubrukte midler fra overføringer kommunen har mottatt til et bestemt formål. Overføring til disposisjonsfond er etter vedtak.

Disponering av disposisjonsfond:

Disponeringer av disposisjonsfondet krever vedtak. Deler av overskuddet er knyttet til formål som vil ha utgifter i kommende år. Rådmannen foreslår at følgende formål kan disponeres fra disposisjonsfondet:

- Påstartede prosjekter på miljøområdet har kostnader som ikke kommer før i 2018, det overføres derfor midler til dette.
- Installering av elbilladestasjoner i kommunen har kostnader over flere år. Restmidler pålydende 600 000 kr. overføres til 2018. Prosjektet antas å bli ferdigstilt i 2018.
- Utredninger til arbeidet med revidering av kommuneplanen, planlagt gjennomført i 2018 pålydende 500 000 kr.
- Grunnet mye bruk av frivillig arbeid og tilgang på tilskuddsmidler, har frisklivssentralen et overskudd pålydende 560 000 kr, dette øremerkes på eget disposisjonsfond til bruk i 2018 og 2019.
- Grunnet mye bruk av frivillig arbeid og tilgang på tilskuddsmidler, har Sunne og Aktive Liunger (SAL) et overskudd pålydende 770 000 kr, dette øremerkes på eget disposisjonsfond til bruk kommende år.
- FSK 4/2018, Midlene avsatt til arbeidet med mathall for 2017; 200 000 kroner, overføres til 2018 og bevilges til forprosjekt MatRiket i samsvar med søknad.
- Disponering av overskudd husleie, ansvar 704, gjøres tilgjengelig for Lier Eiendomsselskap KF. Lier Eiendomsselskap KF forventer å få overdratt eiendomsmassen og tilhørende husleieinntekter og kostnader etter politisk sak om dette i 2018. Rådmannen foreslår derfor at overskudd på husleie pålydende 1 834 000 nok, som etter KS139/2017 ble liggende hos kommunen, omdisponeres fra kommunens disposisjonsfond til Lier eiendomsselskap KF.
- I regnskapet for 2017 ble det uteglemt å føre noe avsetning og bruk av fond knyttet til statlige tilskudd pålydende netto 1 158 314 kr. Avsetningene føres hvor nettosummen tas fra disposisjonsfond.

tekst	beløp	Fond
Styrking helsestasjon	-1 392 952	Bruk av fond 2510315
Barne og familiehjelp	573 386	Til fond
Styrking av jordmor- og helsestasjon	1 805 921	Til fond
Styrking videregående	171 959	Til fond
Overføres fra disposisjonsfond til bundet fond	1 158 314	

Disposisjonsfond:

Overskudd fra 2016 på 28,3 mill. kr, budsjettert avsetning på 12,5 mill. kr og avslutning av foreldete bundne fond på 5,2 mill. kr utgjorde avsetningen til disposisjonsfond. I 2. tertial ble det vedtatt å finansiere økte kostnader på 3,3 mill. «Tilknyttede formål» har redusert fondet med 3 mill. kr. Paviljong Høvik skole har redusert fondet med kr 21 mill.

Disposisjonsfondet utgjør ved utgangen av 2017 116,8 mill. kr. I rådmannens forslag til vedtak foreslås det at overskuddet på 9,5 mill. kr avsettes til disposisjonsfond. Med dette vedtaket vil disposisjonsfondet utgjøre 126,4 mill. kr.

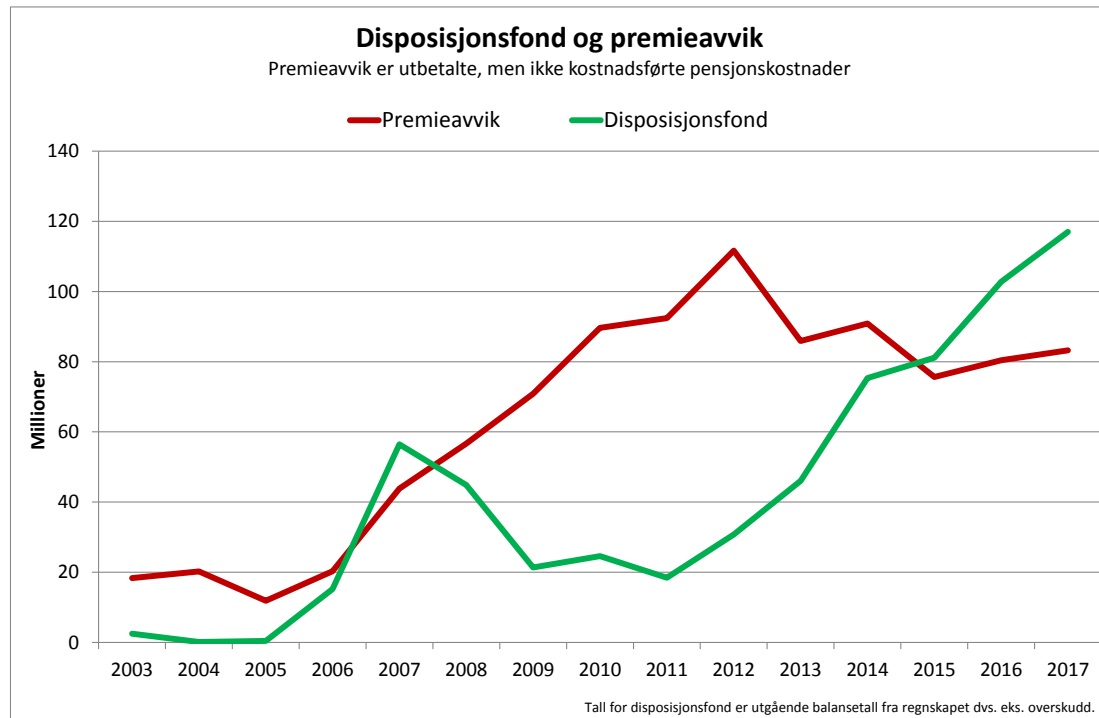
Disposisjonsfond 31/12/17	116 834
Overskudd	9 558
Fond etter forslag til vedtak	126 392
<i>Herav</i>	
Over/underskuddsordningen	15 713
Tilknyttet formål	15 119
Generelt disposisjonsfond	95 560

15,7 mill. kr av disposisjonsfondet er bundet til over-/underskudd ordningen (justert for endring i 2017) og 15,1 mill. kr er satt av til planlagt aktivitet. Disposisjonsfond uten forpliktelser utgjør 95,5 mill. kr.

I Handlingsprogram 2017-2021 ble målet for disposisjonsfond satt til minimum 5 % av inntekten og 100 mill. kr. Med rådmannens forslag til vedtak vil fondet utgjøre 126,4 mill. kr tilsvarende 6,2 % av driftsinntekten for kommunen som konsern. Dette betyr at målsatt nivå for fondet er nådd.

Disposisjonsfond og Premieavvik:

Når vi skriver at disposisjonsfondet er «penger på bok», så er det et uttrykk som kan være misvisende. I banken mangler vi i realiteten ca. 80 millioner av disposisjonsfondet, som er utbetalt fra kommunen til pensjon, men som ikke er kostnadsført i driftsregnskapet. Derfor er det relevant å se på disposisjonsfondet i forhold til akkumulert premieavvik, slik vi har vist under. Og i denne sammenheng er det godt å se at disposisjonsfondet er større enn akkumulert premieavvik i Lier.

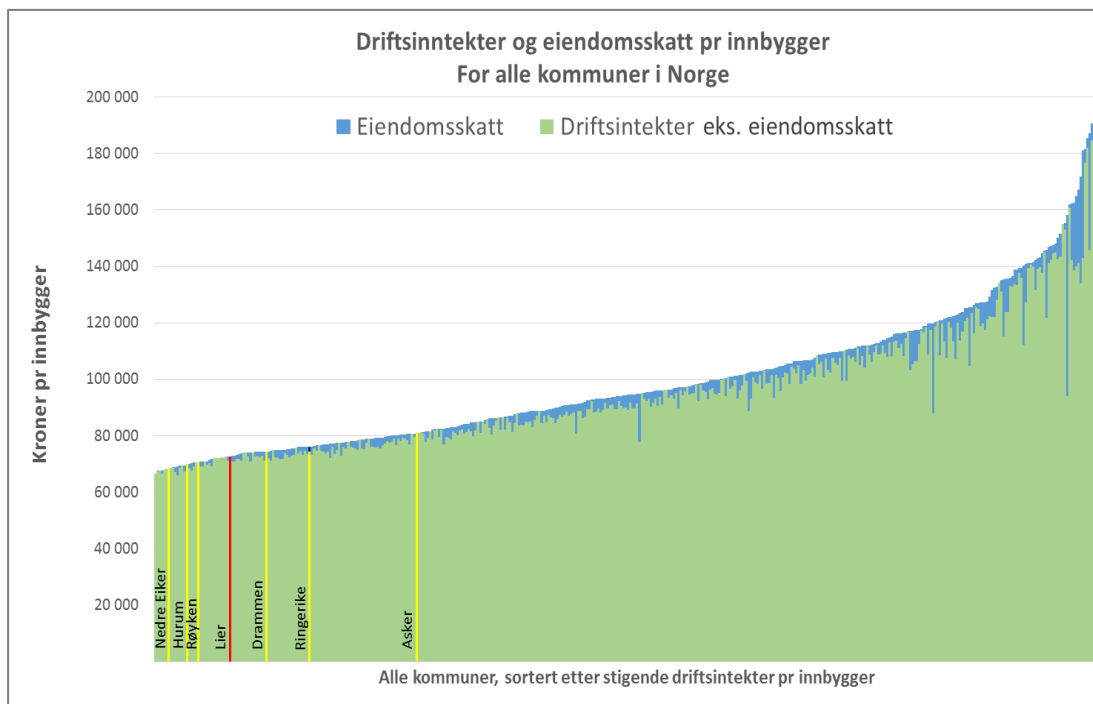
Kommuner utgiftsfører ikke hele pensjonskostnaden hvert år. Dette er en ordning som ble etablert for å unngå svingninger i pensjonskostnader, men viste seg i årene 2006 til 2012 å gi et akkumulert avvik som vokste til en topp i Lier på 112 millioner. Siden 2015 har Lier hatt et større disposisjonsfond enn premieavvik. Det vil si at kommunen kunne regnskapsført hele pensjonskostnaden ved bruk av disposisjonsfondet uten å få et udekket underskudd.

Sammenlikning med andre kommuner

Lier har store variasjoner i kostnadene mellom de ulike tjenestene. Dette måler vi med behovskorrigerte kostnader, der vi ser på kostnader pr innbygger justert for alder mm, som er relevant for hvilke tjenester innbygger kan forventes å benytte. Vi ser ikke kun på faktiske brukere ettersom hvem som får hva også er et sentralt element i disse sammenlikningene. For en kommune som Lier med ca. 26 000 innbyggere er denne metoden det beste som finnes.

KOSTRA:

De foreløpige KOSTRA tallene ligger til grunn for sammenlikningene vi har gjort i årsmeldingen. Kvaliteten er noe bedre for de store kommunene (mer enn 10 000 innbyggere) enn resten. Lier sammenlikner seg med ulike utvalg ettersom hva som er relevant.

I figuren over har vi sortert alle kommuner etter stigende inntekter pr behovskorrigert innbygger. Lier er markert med rødt i figuren, mens noen av kommunene rundt oss er markert med gult. Lier har også lavere inntekter enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13, som ligger ca. på nivå med inntektene i Ringerike pr innbygger. Det er krevende med mindre inntekter enn de fleste øvrige kommuner når det kommer til å levere kvalitativt gode tjenester til alle som har et berettiget behov. En rekke kommuner har imidlertid smådriftsulempen ol.

Når vi sammenlikner kostnader ser vi derfor kun på kommuner med mer enn 10 000 innbyggere.

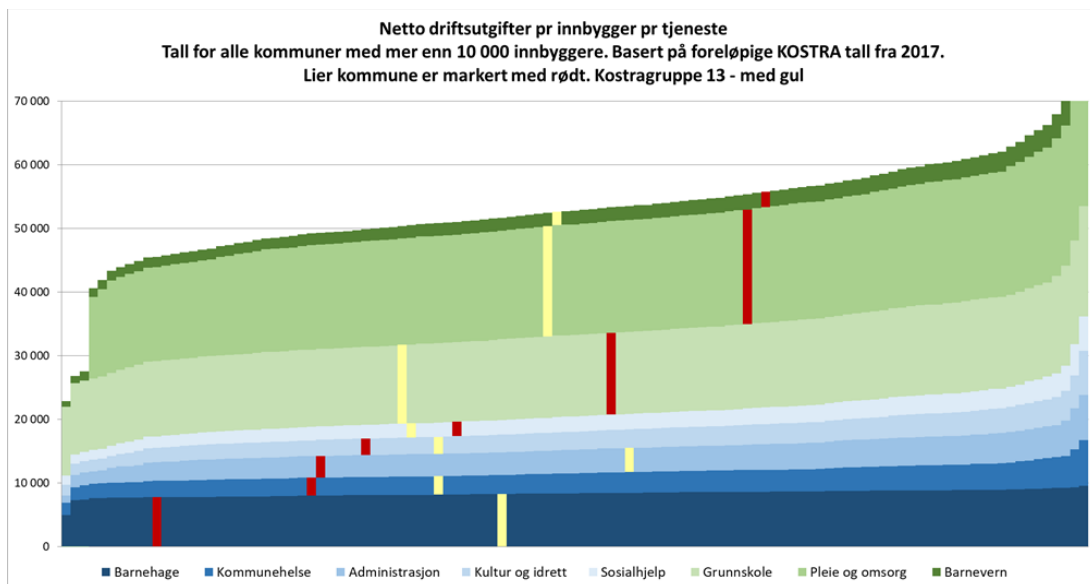
Når netto kostnader er høyere i Lier enn andre kommuner kan det komme av tre årsaker:

- Vi gir et mer omfattende tilbud til våre innbyggere enn andre kommuner gjør.
- Vi produserer ikke tjenestene like rimelig som andre kommuner.
- Vi har lavere brukerbetalinger enn andre kommuner.

I figuren under ser vi på kostnadsnivå eks. avskrivninger pr behovskorrigert innbygger pr tjenesteområde. Alle tjenestene er sortert fra venstre mot høyre etter stigende kostnader, slik at hver kommunes tjenester får ulike plasseringer etter hvor kostnadseffektive de er i sammenlikningen. Tjenestene i Lier er markert med rødt, mens gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er markert med gult.

Vi ser en stor spredning i kostnadsnivå for de ulike tjenestene i Lier, fra plass nr. 11 for barnehage til plass nr. 77 for barnevern. For gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er det naturlig nok langt mindre spredning.

Vi ser at kostnadene til barnevern og pleie og omsorg ligger høyest av Liers tjenester sammenliknet med de øvrige kommunene. Dette er relativt nytt.

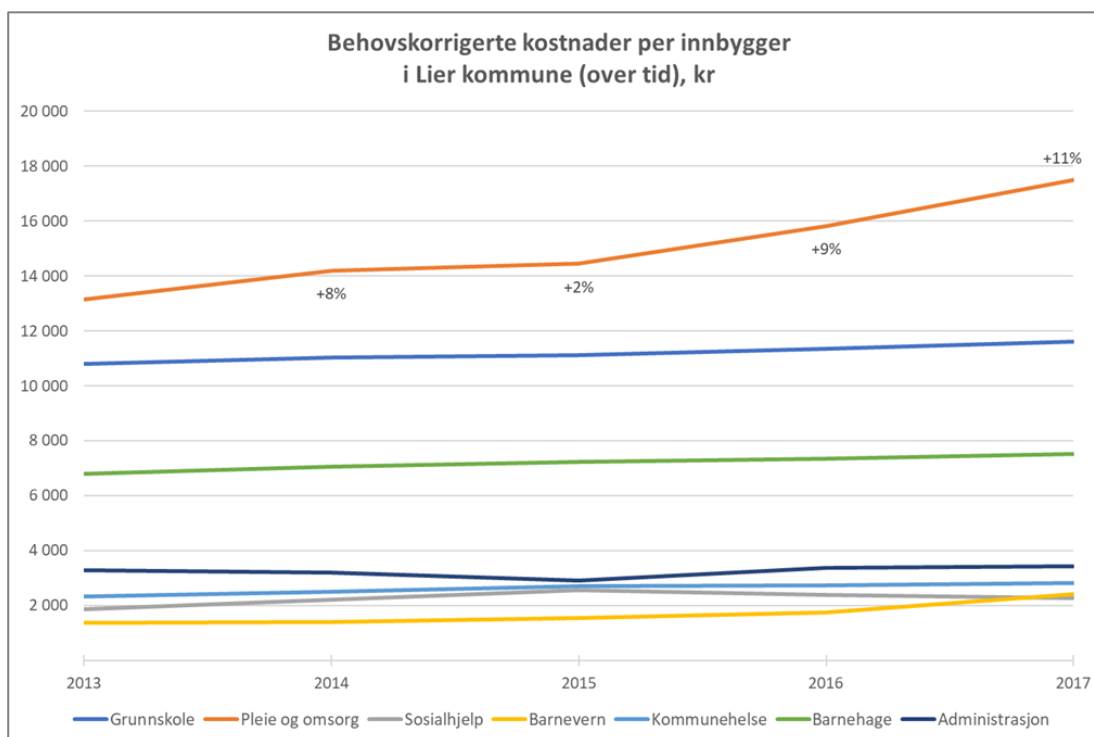

De fire tjenesteområdene i Lier med lavest kostnader sammenliknet med andre kommuner ligger også under gjennomsnittet i kommunegruppe 13, mens de fire tjenesteområdene med høyest kostnadsnivå, barnevern, pleie og omsorg, grunnskole og sosialhjelp, også ligger over gjennomsnittet i kommunegruppe 13.

Det er økonomisk krevende å drive med høye kostnader innen store områder som pleie og omsorg og grunnskole, der forskjellene mot gjennomsnittet i gruppe 13 utgjør mange millioner. For sosialhjelp er det en svært positiv utvikling mht. reduserte kostnader og en mer kostnadseffektiv plassering i 2017 enn i 2016, avstanden til gjennomsnittet i gruppe 13 er marginal for sosialhjelp, og under gjennomsnittlig kostnadsnivå i gruppe 13 for flere andre tjenester.

Rapporteringen er gjennomgående noe bedre for kommuner med 10 000 innbyggere eller mer, enn for landet samlet i publiseringen av de foreløpige KOSTRA tallene. Det ser imidlertid ut til å være mangelfull rapportering på pleie og omsorg for de tre kommunene som i figuren over som ikke har kostnader til pleie og omsorg. Det kan forekomme andre feil også, som ikke er like lett å se. Erfaringsmessig vil hovedbildet i denne figuren stå seg, også når de endelige KOSTRA tallene kommer.

Kostnadsutviklingen over tid pr tjenesteområde.

Når vi justerer for endringer i befolkningssammensetningen og ser på kostnader pr innbygger til de ulike tjenesteområdene over tid, ser vi at de lave kostnadene vi hadde til pleie og omsorg i 2013 er historie. Tre av de siste fire årene har kostnadsveksten innen pleie og omsorg vært langt høyere enn pris og lønnsvekst. Dette er tall eks. avskrivninger, slik at nye Fosshagen er ikke årsaken til kostnadsveksten. Som det framgår av figuren er pleie og omsorg i denne sammenheng det vi i Lier har organisert under helse og omsorg og velferd eks. barnevern, sosialtjenester og helsetjenesten.

EGENKAPITALKONTI

1000 kr	Beholdning 2016	Beholdning 2017	Endring netto kr
Regnskapsmessig mindreforbruk	28 287	9 558	-18 729
Herav:			
Regnskapsoverskudd	28 287	9 558	-18 729
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0
Herav:			
Tidl. års regnskapsunderskudd	0	0	0
Udisponert i inv.regnskap	0	0	0
Udekket i inv.regnskap	0	0	0
Endringer i regnskapsprinsipp	2 633	2 633	0

Vedlegg 1 Kjønnsbalanse

Årsrapport likestilling 2017

Rapportering i henhold til Likestillingsloven, Diskrimineringsloven og diskriminerings og tilgjengelighetsloven.

Tabellene viser personer og årsverk hvor det foreligger en ansettelsesavtale på uttrekkestidspunktet. Ledige stillinger er ikke med i tallmaterialet.

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnsford. Ant		Kjønnsford. Årsv		
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	kvinner	Menn	
Totalt 2017	1272	321	1 593	989,2	260,8	1 250,0	79,8 %	20,2 %	79,1 %	20,9 %	
Totalt 2016	1255	304	1 559	953,4	242,3	1 195,7	80,5 %	19,5 %	79,7 %	20,3 %	
Totalt 2015	1191	285	1 476	912,4	226,9	1 139,3	80,7 %	19,3 %	80,1 %	19,9 %	
Totalt 2014	1224	301	1 525	920,8	244,7	1 165,5	80,3 %	19,7 %	79,0 %	21,0 %	
Totalt 2013	1223	341	1 564	918,1	278,1	1 196,2	78,2 %	21,8 %	76,8 %	23,2 %	
Totalt 2012	1210	352	1 562	923,9	288,2	1 212,1	77,5 %	22,5 %	76,2 %	23,8 %	
Totalt 2011	1196	340	1 536	911,3	273,4	1 184,7	77,9 %	22,1 %	76,9 %	23,1 %	

Kjønnsfordeling totalt

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnsford. Ant.		Kjønnsford. Årsv		
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	kvinner	Menn	
Fast ansatte	1222	295	1 517	956,7	242,8	1 199,5	80,6 %	19,4 %	79,8 %	20,2 %	
Vikarer	50	26	76	32,5	18,0	50,5	65,8 %	34,2 %	64,4 %	35,6 %	
Totalt	1272	321	1 593	989,2	260,8	1 250,0	79,8 %	20,2 %	79,1 %	20,9 %	

De kommende tabellene gjelder fast ansatte

Diff lønn i menns favør er hvor mye høyere/lavere menns gjennomsnittslønn er i forhold til kvinner

Tallet er basert på lønnsnivå pr. person og følgende formel: (menns gj.snitt.lønn - kvinners gj.snitt.lønn)/menns gj.snitt.lønn

Total stillingsstørrelse

	2017						2016			2015		
	Antall personer			Andel			Andel			Andel		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
<35%	126	33	159	10,3 %	11,2 %	10,5 %	12,2 %	13,6 %	12,4 %	10,6 %	12,5 %	10,9 %
36-49%	43	9	52	3,5 %	3,1 %	3,4 %	3,4 %	3,8 %	3,5 %	4,1 %	2,7 %	3,8 %
50-75%	215	27	242	17,6 %	9,2 %	16,0 %	18,1 %	8,7 %	16,3 %	18,2 %	10,2 %	16,7 %
76-99%	222	39	261	18,2 %	13,2 %	17,2 %	18,4 %	11,8 %	17,1 %	18,4 %	11,4 %	17,0 %
100%	613	187	800	50,3 %	63,4 %	52,8 %	47,9 %	62,0 %	50,6 %	48,8 %	63,3 %	51,5 %
Totalt	1219	295	1514	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - Ledernivå

	2017			2016			2015		
	Antall personer			Kjønnsfordeling			Kjønnsfordeling		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Virksomhetsleder	38	8	46	83 %	17 %	1,75 %	86 %	14 %	0,03 %
Toppleder	3	2	5	60 %	40 %	-9,65 %	33 %	67 %	8,81 %
Totalt	41	10	51	80 %	20 %	4,35 %	83 %	17 %	8,70 %

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - tjenesteområder (ekskl. ledere)

Tjenesteområde	2017						2016			2015		
	Antall			Årsverk			Andel årsverk			Andel årsverk		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Grunnskole	399	90	489	349,5	83,9	433,5	80,6 %	19,4 %	2,7 %	80,7 %	19,3 %	3,1 %
Barnehage	42	3	45	34,8	3,0	37,8	92,1 %	7,9 %	-8,1 %	92,2 %	7,8 %	-6,3 %
Helse og omsorg **	364	41	405	242,9	26,9	269,8	90,0 %	10,0 %	-2,0 %	90,9 %	9,1 %	-1,0 %
Velferd **	292	93	385	228,5	67,3	295,8	77,3 %	22,7 %	-6,1 %	75,5 %	24,5 %	-4,1 %
Kultur	33	21	54	22,1	15,3	37,4	59,0 %	41,0 %	-15,8 %	61,7 %	38,3 %	-13,3 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	2	6	8	2,0	6,0	8,0	25,0 %	75,0 %	9,6 %	30,3 %	69,7 %	10,9 %
Plan/Samfunn	24	20	44	22,1	19,3	41,4	53,4 %	46,6 %	4,3 %	48,3 %	51,7 %	5,0 %
Fellestjenester, ledelse og poli	42	17	59	37,1	16,6	53,7	69,1 %	30,9 %	6,9 %	70,3 %	29,7 %	7,0 %
Totalsum*	1 198	291	1 489	939,0	238,3	1 177,3	79,8 %	20,2 %	2,1 %	79,8 %	20,2 %	3,1 %

* Personer som arbeider i flere tjenesteområder medfører at antallet personer i denne tabellen er høyere enn kommunens totaltall.

** Endringer i hvilke ansvar som er med i tjenesteområdet fra 2016

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - utdanningsnivå (ekskl. ledere)

	2017						2016			2015		
	Antall personer			Årsverk			Kjønnsfordeling			Andel av fordelt på kjønn		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
ufaglært	305	74	379	199,4	53,6	253,0	79 %	21 %	23 %	26 %	24 %	-1,6 %
faglært	310	40	350	231,1	32,8	263,9	88 %	12 %	27 %	16 %	25 %	2,0 %
høgskole int. 3 år	225	54	279	194,5	44,5	239,0	81 %	19 %	23 %	21 %	22 %	1,7 %
Universitet/hs over 3 år	264	86	350	232,1	76,6	308,7	75 %	25 %	27 %	37 %	29 %	1,0 %
annet	49	25	74	37,2	19,2	56,4						
Totalt	1 153	279	1 432	894,3	226,6	1 120,9	80 %	20 %	100 %	100 %	100 %	3,2 %

* Personer med utdanning som ikke passer i gruppene, eller som ikke har fått registrert utdanningskode ved uttrekkestidspunkt

Kjønnsfordeling - Fravær pga. barns sykdom

	2017		2016		2015	
	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%
Menn	213	0,34 %	185	0,35 %	172	0,32 %
Kvinner	879	0,38 %	836	0,29 %	749	0,29 %
Totalt	1 092		1 021	0,30 %	920	0,31 %

Vedlegg 2 Investeringsstatus og oversikt VIVA

Prosjekt	L / A*	Utføres	Bevilgn. totalt	Ekstern finans.	Totalt finans.	Prognose hittil	Framdr. i forhold til plan?	Kostn. i forhold til plan?	Hva som gjøres	Kommentarer
Lier kommune										
Vei										
9 146		A	-2 017	4 800	4 800	4 800	4 505	nei	ja	Oppsamling og rengjøring av sigevann
9 253		L	2 017	580	580	580	617	ja	ja	Det var overforbruk på prosjektet i 2016. Overforbruket dekket inn av årets bevilgning. Den planlagte asfalteringen for 2017 er gjennomført. Ovenstående og Overstadla er asfaltert.
9 254		L	2017 -	9 011	9 011	9 011	413	ja	ja	Miljøvalget fattet i mars 2017 vedtok om hvilke tiltak som skulle gjennomføres. Vedtaket omfatter gjennomføring av enkelte tiltak, planlegging av store tiltak og innføring av trafiksikkerhetstiltak. Mange av tiltakene er under planlegging og forberedelse. Av tiltak som er gjennomført nevnes: gangfelt i Jensvollveien, en del skilling, fartsreducerende tiltak i Heggsvroveien, samt planlegging av enkelte tiltak. Det er vedtatt en overføring av 3,7 mill kr til bygging av fortau i Elkeserveien.
9 273		L	2017 -	1 089	1 089	1 089	676			Løpende prosjekt. Tiltak ikke definert. I 2017 er det montert rekkeverk på deler av Elkeserveien v/Klevedammen, arbeider på Kunterdveien / Brinken, samt flere andre mindre arbeider.
9 290		L	2003 -	-660	-660	-660	-1 275			Løpende investering for deltakelse i vei- og va-prosjekter. Kvikkvoldholdige amaturer skal utføres. Prosjektet vil finansiere nye amaturer der kvikkvoldholdige amaturer har sluttet. Prosjektet sees i sammenheng med prosjektnummer 2008. Prosjektnummeret har blitt tilført midler i 2017 pga. en tidligere feilføring.
9 305		A	2010 -	8 860	8 860	8 860	2 982	ja	ja	Det er utarbeidet en plan for oppgradering av velysplanlegget og det er lagt inn finansiering i Handlingsprogrammet for 2018 - 2021. Databaseverktøy for dataregistrering er valgt, men ikke anskaffet. Det er ikke lykkes å få i stand avtale med nettselskapet om egen tariff.
9 309		A	2011 -	12 960	12 960	12 960	6 633	ja	ja	Prosjektet er delt opp i etapper. Det er ikke utført arbeider på prosjektet inneværende år.
9319 - 9532		A	2014 -	1 280	1 280	1 280	4	ja	ja	Det er gjort noe kartlegging. Utførelse vil starte i 2018 med innlekt kompetanse.
9 510		A	2014 -	1 500	1 500	1 500	936	ja	ja	Arbeidet ble påbegynt i 2014 og følger utbedringsarbeidet på Baneveien.
9 511		A	2014 - 2019	7 180	7 180	7 180	507	ja	ja	Arbeid ble påbegynt i 2014. Bewilgning er delt opp over flere år. Noe midler er spart til et større tiltak i 2017/2018.
9 527		A	2015 - 2018	5 000	5 720	9 400	3 829	nei	ja	Anbudskonkurranse er utlyst i desember 2017 og avsluttes 14. januar 2018. Det er vedtatt å omdeponere 3,7 mill kr fra trafiksikkerhetsmidler for å fullføre fortauet opp til Sogaveien.
9 528		A	2015 -	4 000	4 000	4 000	375	nei	ja	Utredningen har blitt forsinket. Den første utredningen ventet ferdig i januar 2018. Utredningen skal danne grunnlag for forprosjekt og detaljprosjekt. Utredningen presenteres i politisk melding i mars 2018.
9 529		A	2015 - 2019	6 000	6 000	6 000	324	nei	ja	Utredningen har blitt forsinket. Den første utredningen ventet ferdig i januar 2018. Utredningen skal danne grunnlag for forprosjekt og detaljprosjekt. Utredningen presenteres i politisk melding i mars 2018.
		A	2016 - 2018	0	7 900	7 900	1 850	nei	ja	Dette er et prosjekt i regi av Buskerudbyen. Prosjektet ble godkjent av Statens vegvesen, men Vegvesenet har kommet med nye krav etter at anbudskonkurranse er gjennomført og kontrakt er skrevet. Det skal gjennomføres samtaler med Statens Vegvesen for å finne ny løsning.
9 536		A	2 017	400	400	400	391	nei	ja	Strategisk plan er politisk behandlet. Tiltaksplan, gatenutskjølper for Sylling og kartlegging av manglende g/s-veier, gjenstår og skal legges fram for politisk behandling i mars 2018.
		A	2016 - 2017	0	3 750	4 000	1 756	nei	nei	Prosjektet finansieres av midler fra Buskerudbyen. Arbeidet startet høsten 2016 og skulle vært ferdig våren 2017. Hele strekningen ble lyssatt i desember 2017. Opprydding skal gjennomføres våren 2018.

74 Årsrapport 2017

Vedlegg 3 Konsulentkostnader

Konsulentkostnader drift konto 1270

Utvalg	Drift 2017	Innhold
FORMANNSKAPET	2 218 581	Juridiske og økonomiske vurdering av kommunesammenslåingenes effekt på Lier sine selskaper, Skolebehovsanalyse og rekruttering av rådmann.
FORMANNSKAPET - FELLESOMRÅDER OG KOMMUNALE FORETAK	351 075	Rekruttering daglig leder LEKF, ellers mye smått.
GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG KULTURUTVALGET	694 324	Bedriftshelsetjeneste, diverse innleie kurs og underholdere biblioteket og kultur.
HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET	1 139 269	Juridisk bistand barnevernssaker, veiledning psykisk helse barn og unge, KAD plasser.
MILJØUTVALGET	1 668 151	Flomsonekartlegging og fjordbykontoret.
PLANUTVALGET	974 283	Innleie byggesaksbehandler og Lier kommune sin interne bruk av planavdelingen.
Sum drift	7 045 683	

Konsulentkostnader investering konto 3270

Utvalg	Investering 2017	Innhold
FORMANNSKAPET	380 303	IKT Handlingsplan
FORMANNSKAPET - FELLESOMRÅDER OG KOMMUNALE FORETAK	2 405 350	Forprosjekt erstatning Frogner sykehjem,
MILJØUTVALGET	22 318	
Sum investering	2 807 970	